

Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**<< ΟΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΜΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ
ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ >>**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

ΑΝΤΩΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΔΡΟΓΟΥΤΗ ΜΑΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ:

ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΤΣΑΜΗ ΔΟΜΙΝΙΚΗ

ΠΑΤΡΑ2012

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΜΕΡΟΣ Α	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	5
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	5
1.1.1 ΜΟΝΟΠΩΛΙΟ ΚΑΙ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	9
1.1.2 ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	13
1.1.3 ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ MARSHALL ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ	16
1.2 ΔΙΑΧΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΕ ΝΟΜΙΜΟ ΚΑΙ ΑΘΕΜΙΤΟ	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ	23
2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ	23
2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ	24
2.3 ΟΙ ΕΠΙΤΡΕΠΤΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ	34
ΜΕΡΟΣ Β	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ	37
3.1 ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ	37
3.2 ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ	40
3.3 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ – ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	50
4.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΥΤΩΝ	50
4.2 ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	51
4.3 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ	52
ΜΕΡΟΣ Γ	55
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	55
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να μελετήσει τις απαγορευμένες συμπράξεις μιας οικονομικής μονάδας στα πλαίσια του ελεύθερου ανταγωνισμού. Η μεθοδολογία της εργασίας στηρίζεται στη συλλογή δευτερογενών δεδομένων, τα οποία αντλήθηκαν μέσα από βιβλία, άρθρα σε περιοδικά, αλλά και μέσα από επίσημους διαδικτυακούς τόπους. Η παρούσα μελέτη ολοκληρώθηκε μέσα από τέσσερα κεφάλαια.

Πιο αναλυτικά στο πρώτο κεφάλαιο έγινε μια αναφορά του όρου ελεύθερος ανταγωνισμός και ο διαχωρισμός του σε νόμιμο και αθέμιτο. Ο ελεύθερος ανταγωνισμός εκφράζει τα συμφέροντα σ' ατομικό και επιχειρησιακό επίπεδο και τείνει στην ικανοποίηση τους, αποτελεί μέσο συγκράτησης του αποκεντρωτικού συστήματος σε συνοχή αλλά και μέσο κοινωνικής συνεργασίας, συνιστά μηχανισμό αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας και λειτουργεί ως μηχανισμός ρύθμισης, αξιολόγησης και ελέγχου της οικονομικής αποτελεσματικότητας τόσο στο επίπεδο των μεμονωμένων παραγωγών όσο και στο επίπεδο της συνολικής κοινωνικής παραγωγής.

Στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο, καταγράφηκε η έννοια των συμπράξεων, των επιτρεπτών και των απαγορευμένων. *Η σύμπραξη αποτελεί τη συμφωνία ανάμεσα σε δυο ή περισσότερες επιχειρήσεις που καθορίζουν τη συμπεριφορά των εταίρων. Επιτρεπτές συμπράξεις πραγματοποιούνται όταν συγχωνεύονται με κάθε τρόπο δύο ή περισσότερες ανεξάρτητες επιχειρήσεις ή όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων».*

Με βάση το δίκαιο του ανταγωνισμού, η απόφαση που

αναπτύσσεται μεταξύ δυο ή περισσότερων επιχειρήσεων να λειτουργούν από κοινού με στόχο να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό, μπορεί να θεωρηθεί παράνομη συμφωνία ή σύμπραξη.

Το τρίτο κεφάλαιο έκανε αναλυτική περιγραφή των απαγορευμένων συμπράξεων και τις εξαιρέσεις που υπάρχουν στον ελεύθερο ανταγωνισμό. Συγκεκριμένα η Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, αναφέρεται στις απαγορευμένες συμπράξεις, οι οποίες αποτελούν συμβατικές σχέσεις και δεν απαλλάσσονται από την Επιτροπή άρθρου. Οι συμφωνίες μεταξύ των επιχειρήσεων δε θεωρούνται ότι περιορίζουν τον ανταγωνισμό όταν έχουν ως αντικείμενο μια μορφή επιτρεπτής συνεργασίας. Υπό ορισμένους όρους θεωρείται παραδεκτή επίσης η εκτέλεση από κοινού παραγγελιών, η πώληση από κοινού, η συντήρηση μετά την πώληση και η από κοινού διαφήμιση .Η Επιτροπή προκειμένου να εξαλείψει κάθε αμφιβολία, εξέδωσε δύο ανακοινώσεις, με τις οποίες προσδιόρισε τα χαρακτηριστικά πολύ συνήθων συμβατικών σχέσεων.

Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο κατέγραψε το περιεχόμενο των απαγορευμένων συμπράξεων και το γενικότερο περιεχόμενό τους.

Τέλος, η εργασία έκλεισε με τα συμπεράσματα.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με τον Παπαδάκη Β στο βιβλίου του «*Στρατηγική των Επιχειρήσεων*», η λέξη ανταγωνισμός ορίζεται ως: «*Η διεκδίκηση του ίδιου πράγματος από μια πλειονότητα διεκδικητών, με βασικό σημείο αναφοράς τη σύγκριση αναφοράς και αυτοσκοπό τη κατάκτηση εκείνου που διεκδικείται*»¹.

Για τον Smith A το 1776, στο βιβλίο του «*Wealth of nations*», ο ανταγωνισμός αποτελεί «*Μια έκφραση συγκεκριμένης ατομικής οικονομικής συμπεριφοράς, στάσης και τακτικής. Η έκφραση αυτή παίρνει την μορφή και το περιεχόμενο αντιπαλότητας ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς των αγοραίων συναλλαγών προκειμένου ο καθένας να μπορέσει να ικανοποιήσει τα ατομικά του συμφέροντα*»².

Ο ανταγωνισμός, όπως τον όρισε ο Adam Smith, δεν περιορίζεται μόνο στα ατομικά συμφέροντα αλλά έχει και άλλες διαστάσεις. Οι διαστάσεις αυτές επηρεάζονται από τη φύση και τα κίνητρα των επιχειρήσεων και ευρύτερα των ανθρώπων που τις πλαισιώνουν³.

Σύμφωνα με τον Δρυκελλάκη Ι το 1992 στο βιβλίο του «*Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, Μελέτες δίκαιο*

---

¹ Παπαδάκης. Β.,(2001), *Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*, Αθήνα, Εκδόσεις Μπένος, σ.σ.100-101

² Cannan E.,(1906), *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*, London, Oxford Press, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από <http://www.econlib.org/library/Smith/smWN0.html>

³ Δρυλλεράκης Ι.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, Μελέτες δίκαιο των επιχειρήσεων*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, σ.167

των επιχειρήσεων», «Ο ανταγωνισμός αποτελεί μια ενεργή έκφραση του δικαιώματος στην ατομική οικονομική ελευθερία η οποία πηγάζει από την τάση της φύσης του ανθρώπου να προβαίνει σε ανταλλαγές και σε παζάρια ώστε να πετύχει μεγιστοποίηση της χρησιμότητας τους και ικανοποίηση των συμφερόντων του»⁴.

Μέσα στο πλαίσιο του ελεύθερου ανταγωνισμού από την εποχή του Adam Smith μέχρι και σήμερα, διαμορφώνεται μια τάξη πραγμάτων κατά την οποία δικαιώνεται η έννοια του ατομικού συμφέροντος ενώ επίσης αναδεικνύεται το στοιχείο της οικονομικής ελευθερίας και οριοθετείτε το πεδίο μέσα στο οποίο η επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος και ο ανταγωνισμός στα μέλη της κοινωνίας είναι θεμιτά⁵.

Σύμφωνα με τον Κουτσούκη Δ το 1985, μια επιχείρηση έχει την ικανότητα να προστατεύει τα συμφέροντα της και γι' αυτό θα πρέπει να είναι ελεύθερη να επιδιώκει το κέρδος με τον τρόπο που θεωρεί αυτή θεμιτό. Η ελευθερία των επιχειρήσεων δεν είναι βέβαια απεριόριστη μια και δεσμεύεται από πολλούς κανόνες, προκειμένου να αποφευχθεί η ασυδοσία⁶.

Οι νόμοι που ορίζει η φύση και ευρύτερα το περιβάλλον, είναι δίκαιοι και έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να προστατεύονται τα ατομικά δικαιώματα. Οι νόμοι αυτοί

---

⁴ Δρυλλεράκης Ι.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, Μελέτες δίκαιο των επιχειρήσεων*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, σ.167

⁵ Κουσουύλης Σ.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, Μελέτες δίκαιο των επιχειρήσεων*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, σ.291

⁶ Κοτσίρης Λ.,(1982), *Διαδικασία και όργανα εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού στο κοινοτικό δίκαιο*, ΕΕΕυρΔ,σ. 41

αποτελούνται από τρία στοιχεία⁷:

1. Το πρώτο στοιχείο αυτών των νόμων παρουσιάζεται στην ικανότητα του ανθρώπου να νιώθει το πρόβλημα του άλλου.
2. Το δεύτερο στοιχείο αναφέρεται στο ότι οι ατομικές πράξεις συνδέονται με την επιδοκιμασία των άλλων
3. Το τρίτο στοιχείο έχει να κάνει με την δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε όσους δεν συμμορφώνονται με τους γενικούς κανόνες.

Σύμφωνα με τον Λιακόπουλο Θ και το βιβλίο του «Ατομική ιδιοκτησία», «*Η επέκταση του ανταγωνισμού και της εξειδίκευσης δεν αυξάνει μόνο την παραγωγικότητα της εργασίας αλλά συμβάλλει και στην συνολική παραγωγή της κοινωνίας*»⁸. Οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν σήμερα ότι το συμφέρον τους εξαρτάται και από εξωγενείς παράγοντες. Με βάση αυτό το συμπέρασμα τους ο ανταγωνισμός δηλαδή η επιδίωξη του επιχειρησιακού συμφέροντος στο σύστημα της αγοράς παίρνει την μορφή της αντιπαράθεσης⁹.

Αναλυτικότερα ο ανταγωνισμός επιτελεί μια σειρά από λειτουργίες στην οικονομία της αγοράς οι οποίες είναι¹⁰:

1. Εκφράζει τα συμφέροντα σ' ατομικό και επιχειρησιακό επίπεδο και τείνει στην ικανοποίηση τους.
2. Αποτελεί μέσο συγκράτησης του αποκεντρωτικού συστήματος σε συνοχή αλλά και μέσο κοινωνικής

---

⁷ Κοτσίρης Λ.,(1982), *Διαδικασία και όργανα εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού στο κοινοτικό δίκαιο*, ΕΕΕυρΔ,σ. 41

⁸ Λιακόπουλος Θ.,(2000), *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα

⁹ Kotler P and Armstrong G.,(2001), *Αρχές Μάρκετινγκ*, Αθήνα, Γκιούρδας

¹⁰ Kotler P and Armstrong G.,(2001), *Αρχές Μάρκετινγκ*, Αθήνα, Γκιούρδας

συνεργασίας

3. Συνιστά μηχανισμό αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας

4. Λειτουργεί ως μηχανισμός ρύθμισης, αξιολόγησης και ελέγχου της οικονομικής αποτελεσματικότητας τόσο στο επίπεδο των μεμονωμένων παραγωγών όσο και στο επίπεδο της συνολικής κοινωνικής παραγωγής.

Σύμφωνα με τον Παπαδάκη Β το 2001 στο βιβλίο του *«Στρατηγική των Επιχειρήσεων»*, *«Ο ανταγωνισμός αποτελεί μια δύναμη η οποία έλκει και συγκροτεί τις τιμές της αγοράς στο επίπεδο των φυσικών τιμών»*¹¹.

Σύμφωνα με τον Πλιάκο Α στο βιβλίο του *«Το σύστημα της έννομης προστασίας κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού»*, ο ανταγωνισμός λειτουργεί ως ένας μηχανισμός ελέγχου της οικονομίας, ο οποίος ενεργεί με τέτοιο τρόπο ώστε τα προϊόντα να παράγονται με βάση τις υπάρχουσες κοινωνικές, πολιτικές, δημογραφικές και τεχνολογικές συνθήκες της αγοράς, με το χαμηλότερο παραγωγικό κόστος ενώ θα πωλούνται με αγοραίες τιμές οι οποίες θα συμπίπτουν με τις φυσικές τιμές¹².

Ο ανταγωνισμός πέρα από τη παραγωγική και τιμολογιακή του λειτουργία αναφέρεται και στην ανάπτυξη. Σε σχέση μ' αυτή ο ανταγωνισμός εμπλέκεται και με άλλες δυνάμεις του καταμερισμού και λειτουργεί με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζει συνεχή αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας¹³.

---

¹¹ Παπαδάκης. Β.,(2001), *Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*, Αθήνα, Εκδόσεις Μπένος

¹² Πλιάκος Α.,(1998), *Το σύστημα της έννομης προστασίας κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού*, ΕΕΕυρΔ, σ.735

¹³ Πλιάκος Α.,(1998), *Το σύστημα της έννομης προστασίας κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού*, ΕΕΕυρΔ, σ.735

Βασικός παράγον επίτευξης των στόχων του ανταγωνισμού είναι να υπάρχει χρόνος ώστε η λειτουργία του να είναι επιτυχής και να λειτουργεί στη σφαίρα των ανταλλαγών ή στην σφαίρα της παραγωγής. Γυρνώντας και πάλι στο βασικό εκφραστή του ανταγωνισμού, τον Adam Smith θα πρέπει να αναφερθεί, ότι θεωρούσε ότι ο ανταγωνισμός μπορεί να λειτουργήσει περισσότερο επιτυχώς όταν βρίσκεται στην σφαίρα της παραγωγής¹⁴.

1.1.1 ΜΟΝΟΠΩΛΙΟ ΚΑΙ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Για τη καλύτερη κατανόηση του ελεύθερου ανταγωνισμού, που με βάση αυτά τα οποία έχουν αναφερθεί μέχρι τώρα αναφέρετε στο αναφαίρετο δικαίωμα των επιχειρήσεων να παράγουν στη τις ποσότητες που θέλουν, σε συγκεκριμένο κόστος που πάλι ορίζουν με βάση τις ανάγκες της αγοράς και τη ποιότητα και να το πουλάνε στη τιμή που θέλουν. Όλα αυτά θα πρέπει φυσικά να διέπονται από συγκεκριμένο νομικό πλαίσιο. Παρακάτω και προκειμένου να υπάρξει ακόμα καλύτερη κατανόηση του ελεύθερου ανταγωνισμού, θα γίνει αναφορά στο μονοπώλιο και τη μονοπωλιακή συμπεριφορά.

Σύμφωνα με το Καζάζη Ν το 2001 στο βιβλίο του «Αποτελεσματικό Μάρκετινγκ- Κερδοφόρες πωλήσεις», «Ο ανταγωνισμός και το μονοπώλιο έχουν εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο ή με άλλα λόγια ορίζονται σε διαφορετικά επίπεδα. Ειδικότερα ο ανταγωνισμός ως όρος αναφέρεται σε διαδικασίες ενώ το μονοπώλιο ως όρος αναφέρεται σε

---

¹⁴ Cannan E.,(1906), *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*, London, Oxford Press, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από <http://www.econlib.org/library/Smith/smWN0.html>

καταστάσεις»¹⁵.

Σύμφωνα με τον Cannan E το 1996, στη μετάφραση του βιβλίου του Egels «*Outlines of a critique of political economy*», «Η μονοπωλιακή συμπεριφορά είναι απλά μια εκδήλωση της ανταγωνιστικής ατμόσφαιρας που επικρατεί στις αγορές. Ο ανταγωνισμός στηρίζεται στο ατομικό συμφέρον και το ατομικό συμφέρον με την σειρά του γεννά το μονοπώλιο».

Με βάση τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι ο ανταγωνισμός μεταβάλλεται σε μονοπώλιο.

Η ύπαρξη μονοπωλίων σε ένα σύστημα αγοράς είτε αποτελεί περιθωριακό φαινόμενο και συνδέεται με κάποιες σπάνιες φυσικές καταστάσεις είτε αποτελεί δημιούργημα της κρατικής εξουσίας. Συνήθως οι έμποροι και οι παραγωγοί διακατέχονται από την ανάγκη να περιορίσουν την ανταγωνισμό αλλά ο περιορισμός τους το μόνο που επιτυγχάνει είναι να δίνει την δυνατότητα στους εμπόρους να επιβάλλουν προς ίδιο όφελος έναν αδικαιολόγητο φόρο στους υπόλοιπους συμπολίτες τους¹⁶.

Από τα παραπάνω διαπιστώνετε ότι το σωστό στον ελεύθερο ανταγωνισμό είναι η επιδίωξη τους ατομικού συμφέροντος υπό συνθήκες ενώ το μονοπώλιο έχει σημαντικά μειονεκτήματα και οδηγεί σε κακή διοίκηση.

Επίσης το βασικό στον ελεύθερο ανταγωνισμό είναι το κάθε άτομο να έχει την δυνατότητα να επιδιώκει την ικανοποίηση του ατομικού του συμφέροντος αρκεί να μην καταπατά την ελευθερία των άλλων ατόμων. Η καπιταλιστική οικονομία έχει ως κινητήρια δύναμη την παραγωγή κέρδους

---

¹⁵ Καζάζης Ν.,(2001), *Αποτελεσματικό Μάρκετινγκ- Κερδοφόρες Πωλήσεις*, Αθήνα, Σταμούλης

¹⁶ Cannan E.,(1906), *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*, London, Oxford Press, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από <http://www.econlib.org/library/Smith/smWN0.html>

και συνακόλουθα η αυθόρμητη κίνηση των μεμονωμένων κεφαλαίων και ο ανταγωνισμός μεταξύ τους οδηγεί προς τη διαμόρφωση ενός ενιαίου ποσοστού κέρδους της οικονομίας¹⁷.

Οι απόψεις του Μαρξ για τον ανταγωνισμό

Ο Κάρλ Μάρξ μελετώντας τον ανταγωνισμό επιδίωξε να άρει την αντίφαση που υπάρχει μεταξύ αυτού και του μονοπωλίου. Ο Μάρξ στο έργο του «Το Κεφάλαιο» αναγνώρισε ότι ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα ατομικά κεφάλαια δεν ασκεί καμία επίδραση στο ύψος του μέσου ποσοστού κέρδους. Ο ανταγωνισμός προϋποθέτει την ύπαρξη του κέρδους και επιδιώκει σε διαφορετικές σφαίρες παραγωγής να έχει το ίδιο κέρδος¹⁸.

Ο Μάρξ διαχωρίζει τον ανταγωνισμό σε ενδοταξικό και σε διαταξικό ανταγωνισμό. Ο διαταξικός ανταγωνισμός έχει να κάνει με τον ανταγωνισμό μεταξύ των τάξεων ενώ ο ενδοταξικός ανταγωνισμός αναφέρεται στον ανταγωνισμό που υπάρχει εντός μιας τάξης.

Στις δύο αυτές περιπτώσεις το ποσοστό κέρδους μειώνεται ενώ η οργανική σύνθεση του κεφαλαίου αυξάνεται. Ειδικότερα ο ενδοταξικός ανταγωνισμός είναι περισσότερο έντονος και οξύς καθώς το ποσοστό κέρδους έρχεται σ' ολοένα και χαμηλότερα επίπεδα. Τα φαινόμενα συγκέντρωσης συνδέονται με την καπιταλιστική εξέλιξη και προκαλούνται από τις ίδιες δυνάμεις που οδηγούν στην αύξηση της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου και στην πτώση του

---

¹⁷ Cannan E.,(1906), *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*, London, Oxford Press, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από <http://www.econlib.org/library/Smith/smWN0.html>

¹⁸ Μαρξ Κ.,(2006), *Το Κεφάλαιο*, Ελληνικά Γράμματα

ποσοστού κέρδους¹⁹.

Ο όρος συγκέντρωση αναφέρεται στην διαδικασία της συσσώρευσης και συνεπάγεται αύξηση του ελαχίστου μεγέθους της αντιπροσωπευτικής επιχείρησης στο πλαίσιο της οποίας διεξάγεται η διαδικασία παραγωγής. Η έννοια της συγκεντροποίησης δεν προκύπτει από την συσσώρευση αλλά από την συνένωση ανεξάρτητων ατομικών κεφαλαίων.

Η συγκεντροποίηση οδηγεί στην εξαφάνιση πολύ περισσότερα κεφάλαια από όσα νέα δημιουργεί η συσσώρευση. Η τάση για συγκέντρωση της οικονομικής δύναμης σ' ολόένα και λιγότερα ατομικά κεφάλαια αποτελεί βασική αντίφαση του συστήματος αφού το κεφάλαιο υπάρχει και μπορεί να υπάρξει μόνο με την μορφή πολλών κεφαλαίων²⁰.

Σύμφωνα με τη συντονιστική επιτροπή NAP, στο 1^ο συνέδριο η συγκεντροποίηση οδηγεί στην μονοπώληση της οικονομικής δύναμης. Κινητήρια δύναμη της συγκεντροποίησης είναι ο ενδοκαπιταλιστικός ανταγωνισμός ο οποίος πραγματοποιείται στην σφαίρα της παραγωγής αν και εμφανίζεται στην σφαίρα της ανταλλαγής με τη μείωση της τιμής των εμπορευμάτων²¹.

Στο έργο του Μάρξ «Κεφάλαιο» ο ανταγωνισμός αποτελεί αρχή κοινωνικοποίησης δηλαδή εκφράζει αντικειμενική αλληλεξάρτηση των υποκειμένων στην βάση ενός τρόπου παραγωγής²².

Η θεωρία του ανταγωνισμού με βάση όλα τα παραπάνω συμπυκνώνει όλες τις τάσεις της εσωτερικής δυναμικής του

---

¹⁹ Μαρξ Κ.,(2006), *Το Κεφάλαιο*, Ελληνικά Γράμματα

²⁰ Μαρξ Κ.,(2006), *Το Κεφάλαιο*, Ελληνικά Γράμματα

²¹ Συντονιστική Επιτροπή NAP.,(2010),*Προς ένα νέο «αιώνα των άκρων»*, 1^ο Συνέδριο NAP www.nka.gr

²² Μαρξ Κ.,(2006), *Το Κεφάλαιο*, Ελληνικά Γράμματα

ανερχόμενου αποκεντρωτικού συστήματος στο πρώιμο στάδιο της ανάπτυξης του. Οι βασικότερες από αυτές τις τάσεις είναι η διάσταση της οικονομικής απελευθέρωσης που μορφοποιείται στην επέκταση των δικαιωμάτων ατομικής ιδιοκτησίας και ανεξάρτητης οικονομικής δράσης, η επέκταση του κοινωνικού καταμερισμού, ο ρυθμιστικός ρόλος της αδέσμευτης λειτουργίας της αγοράς και ο καταμερισμός της εργασίας. Η διαδικασία του ανταγωνισμού πλέον δεν αντιμετωπίζεται ως ένα σύνολο αναλυτικών υποθέσεων ή παραδοχών για την ερμηνεία του τρόπου λειτουργίας αλλά ως το ανώτερο δυνατό και κατά συνέπεια το τελευταίο στάδιο εξέλιξης του ανθρώπου και του ανθρώπινου πολιτισμού.

1.1.2 ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Οι φιλελεύθερες θέσεις περί ελεύθερης οικονομίας, δηλαδή απουσίας κρατικών παρεμβάσεων, και αδέσμευτου ανταγωνισμού αποτέλεσαν και αποτελούν τη βάση όλων των φιλελεύθερων οικονομικών, πολιτικών και ιδεολογικών δογμάτων.

Οι φιλελεύθεροι κατασκεύασαν ένα θεωρητικό οικοδόμημα για τις ευεργετικές επιπτώσεις του ανταγωνισμού και της οικονομίας των αγορών το οποίο όμως απέιχε πολύ από τη πραγματικότητα. Όπως ανέφεραν μέσω του ανταγωνισμού επιτυγχάνεται η άριστη κατανομή των μέσων παραγωγής δηλαδή παράγονται τα αγαθά εκείνα που ζητά ο κυρίαρχος καταναλωτής, μεγιστοποιείται το συνολικό εισόδημα και η απασχόληση, μεγιστοποιείται η δυνατή ικανοποίηση των ατομικών και κοινωνικών αναγκών και η

κοινωνική ευημερία²³.

Οι απόψεις του Μάρξ για τον ελεύθερο ανταγωνισμό

Ο Μάρξ άσκησε σημαντική κριτική στα δόγματα αυτά που ήθελαν να συνδέσουν τον ανταγωνισμό με την ιδεώδη ατομική ελευθερία. Η κριτική του Μάρξ στα διάφορα δόγματα και στις θεωρίες περί ανταγωνισμού είναι εμπειριστατωμένη θεωρητικά αλλά και ιστορικά. Ο Μάρξ δέχεται ότι η επικράτηση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, η ελεύθερη λειτουργία των αγορών και ο ανταγωνισμός υπήρξαν φορείς απελευθέρωσης αλλά όχι γενικής²⁴.

Η θέση ότι η ελεύθερη αγορά και ο ανταγωνισμός αποτελούν το τελευταίο στάδιο της ανθρώπινης ιστορίας στην πραγμάτωση της ιδανικής κοινωνίας και στην ενσάρκωση της ατομικής ελευθερίας δεν μπόρεσε να γίνει αποδεκτή.

Σύμφωνα με τον Μάρξ στο βιβλίο το «Κεφάλαιο», «*Η άποψη ότι ο ελεύθερος ανταγωνισμός είναι το ανώτερο στάδιο της ανάπτυξης της ανθρώπινης ελευθερίας και ότι η άρνηση του ελεύθερου ανταγωνισμού συνεπάγεται άρνηση της ατομικής ελευθερίας και της κοινωνικής παραγωγής που στηρίζεται στην ατομική ελευθερία*»²⁵.

Όπως αναφέρει ο Μάρξ «*Ο ελεύθερος ανταγωνισμός δεν είναι τίποτα άλλο από ελεύθερη ανάπτυξη σε μια περιορισμένη βάση της κυριαρχίας του κεφαλαίου. Συνεπώς αυτή η μορφή της ατομικής ελευθερίας είναι η πιο ολοκληρωτική άρση κάθε ατομικής ελευθερίας και η απόλυτη υποδούλωση της*

---

²³ Σχινάς Ι.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού-Μελέτες δίκαιου του ανταγωνισμού*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα, σελ. 11

²⁴ Karl M.,(2006), *Το Κεφάλαιο*, Ελληνικά Γράμματα

²⁵ Marx, K.,(1993), *Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy*, Harmondsworth, Penguin

ατομικότητας»²⁶.

Συνεπώς ο ελεύθερος ανταγωνισμός δεν αποτελεί τίποτα άλλο παρά μόνο ένα σύστημα περιορισμένης απελευθέρωσης και όχι γενικής. Η έννοια του ως θεμελιακό θεώρημα της οικονομικής ευημερίας από την Νεοκλασική Θεωρία και η έννοια της ύπαρξης του ανταγωνισμού ως προϋπόθεση για την ατομική ελευθερία που υποστήριξαν οι Νεοφιλελεύθεροι είναι απλά μια ταξική ψευδαίσθηση.

Όπως αναφέρει ο ισχυρισμός ότι στον ελεύθερο ανταγωνισμό τα άτομα ακολουθώντας αποκλειστικά τα δικά τους συμφέροντα πραγματοποιούν το κοινοτικό ή το γενικό συμφέρον δεν σημαίνει τίποτα άλλο από το ότι συγκρούονται το ένα με το άλλο κάτω από τις συνθήκες της καπιταλιστικής παραγωγής και η σύγκρουση αυτή οδηγεί σε αναπαραγωγή των συνθηκών κάτω από τις οποίες λαμβάνει χώρα αυτή η αλληλεπίδραση²⁷.

Ο ελεύθερος ανταγωνισμός σε ένα οικονομικό σύστημα που βρίσκεται κάτω από την εξουσία του κεφαλαίου δεν αποτελεί πραγμάτωση της ατομικής ελευθερίας. Συγκεκριμένα δεν είναι τα άτομα που απελευθερώνονται από τον ελεύθερο ανταγωνισμό αλλά το κεφάλαιο το οποίο απελευθερώνεται.

Μόλις το κεφάλαιο αρχίσει να αντιλαμβάνεται την φύση του και αποκτήσει συνείδηση ότι το ίδιο αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη καταφεύγει σε μορφές οι οποίες με τον περιορισμό του ελεύθερου ανταγωνισμού καθιστούν την κυριαρχία του περισσότερο τέλεια. Ουσιαστικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι μορφές περιορισμού είναι ταυτόχρονα και οι προάγγελοι της διάλυσης του τρόπου παραγωγής που

---

²⁶ Marx, K.,(1993), *Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy*, Harmondsworth, Penguin

²⁷ Marx, K., 2003, "Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy", Penguin, Harmondsworth

στηρίζεται σε αυτό.

1.1.3 ΟΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΟΥ MARSHALL ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ

Ο Marshall αποτελεί ένα από τους σπουδαιότερους πατέρες της Οικονομίας και έχει παρόμοια αντίληψη για τον ανταγωνισμό με τον Smith. Ο Marshall ορίζει τον ανταγωνισμό ως: «*Εκείνον τον αγώνα δρόμου που κάνει κάποιο πρόσωπο ενάντια σε κάποιο άλλο και το οποίο στοχεύει στο να προλάβει να πουλήσει ή να αγοράσει πρώτο με στόχο την χαμηλότερη ή υψηλότερη τιμή επιδιώκοντας κέρδος*»²⁸.

Το κοινό σημείο με την ερμηνεία του Smith για τον ανταγωνισμό είναι ότι και οι δύο αποδέχονται ότι κάποιο άτομο επιδιώκει το ατομικό συμφέρον του. Η βασική όμως διαφορά τους είναι ότι ο Smith αποδέχεται τους κανόνες της φύσης και δεν δέχεται την καταπάτηση της ελευθερίας ενός ατόμου για την υπεροχή ενός άλλου. Αντίθετα ο Marshall αναφέρει ότι το ατομικό συμφέρον ενός ατόμου μπορεί να επιδιωχθεί μέσω του ανταγωνισμού και τον αγώνα δρόμου που κάνει κάποιος εναντίον κάποιου άλλου²⁹.

Η έννοια «Ελεύθερος ανταγωνισμός» του Marshall δεν προσδιορίζεται στην βάση δομικών χαρακτηριστικών και καταστάσεων όπως συμβαίνει στην περίπτωση του τέλει ανταγωνισμού. Αν υπάρχει κάποια βασική προϋπόθεση για την λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού αυτή αναφέρεται στην ύπαρξη δυνατότητας ελεύθερης εισόδου σε έναν κλάδο και όχι στον αριθμό των επιχειρήσεων που βρίσκονται εγκατεστημένοι σε αυτόν.

---

²⁸ Reid G.C., (2007), *Theories of industrial organization*, Oxford, Basil Blackwell,

²⁹ Landreth, H., (2006), "History of Economics", Houghton Mifflin

Ο ελεύθερος ανταγωνισμός όπως τον αντιλαμβάνεται ο Marshall λειτουργεί ακόμη και στις περιπτώσεις εκείνες όπου στην αγορά δεν υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις σε περιπτώσεις δηλαδή μονοπωλίου ή ολιγοπωλίου. Στην περίπτωση αυτή σύμφωνα με τον Marshall δεν μπορεί να ασκηθεί ελεύθερη μονοπωλιακή τιμολογιακή πολιτική και αυτό διότι τα μονοπώλια βρίσκονται συνεχώς κάτω από συνεχή πίεση η οποία προέρχεται από δυνητικούς ανταγωνιστές, από απώλεια πελατείας κ.α. Από την στιγμή που υπάρχει μονοπώλιο πάντα θα υπάρχει ο κίνδυνος εισόδου μιας ανταγωνίστριας εταιρίας η οποία μπορεί να υπερέχει της μονοπωλιακής και μπορεί να της αποσπάσει πελάτες. Στην περίπτωση υπάρχει ελεύθερος ανταγωνισμός³⁰.

Ο Marshall εκτός των άλλων δίνει ιδιαίτερη σημασία στον χρόνο και αναφέρει ότι τα αποτελέσματα του ανταγωνισμού και οι συνέπειες του χρειάζονται χρόνο για να εκδηλωθούν και κατά συνέπεια θεωρίες και υποδείγματα που δεν λαμβάνουν υπόψη τους τον χρόνο δεν ικανοποιούν τις μεθοδολογικές και θεωρητικές του απαιτήσεις.

Δίνει ιδιαίτερη σημασία στον χρόνο καθότι όπως αναφέρει δεν μπορεί να ερμηνευτεί κάτι χωρίς να έχει σαν βάση τον χρόνο. Ένα υπόδειγμα που ερμηνεύει τις βραχυχρόνιες επιδράσεις ενός αιτίου είναι πιθανό να οδηγηθεί σε λανθασμένα συμπεράσματα σχετικά με τις μακροχρόνιες επιπτώσεις του ίδιου αιτίου³¹.

Για τον Marshall η βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη ελεύθερου ανταγωνισμού στις διάφορες αγορές είναι οι συνθήκες εισόδου. Στον βαθμό που η είσοδος νέων επιχειρήσεων σε κάποιο κλάδο εμποδίζεται είτε από οικονομικού, τεχνολογικούς λόγους τότε η κατάσταση θα

---

³⁰ Reid, G, C, (2007), *Theories of industrial organization*, Oxford, Basil Blackwell

³¹ Landreth, H., (2006), *History of Economics*, Houghton Mifflin

μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μη ανταγωνιστική..

Ο Marshall θεωρούσε ότι ο ανταγωνισμός είναι κάτι θετικό, ανέφερε ότι ο ανταγωνισμός πιέζει τα άτομα να γίνουν πιο ορθολογικοί με τους στόχους τους και με τις αποφάσεις τους. Επίσης δήλωνε ότι ο ελεύθερος ανταγωνισμός μπορεί να εμποδίσει τις εταιρίες να γίνουν υπερβολικά μεγάλες. Κατά την άποψη του μια βιομηχανική επέκταση μπορεί να επιτευχθεί με την είσοδο νέων επιχειρήσεων στον κλάδο παρά με την επέκταση των ήδη υπαρχόντων επιχειρήσεων.

Προκειμένου να είναι αναλυτική και κατανοητή η έννοια του ανταγωνισμού θα πρέπει να αναλυθεί η λειτουργία της επιχείρησης και του κλάδου. Τις αντιλήψεις του για την γέννηση, την ανάπτυξη, την ωρίμανση, την παρακμή και τον θάνατο της επιχείρησης δεν τις παρουσίασε ποτέ με συγκεκριμένο και ξεκάθαρο τρόπο.

Ο Andrews ένας σημαντικός οικονομολόγος της εποχής του θέλησε να αναλύσει τις απόψεις τους Marshall περί ελεύθερου ανταγωνισμού και ανέφερε ότι ακόμη και μακροχρόνια οι επιχειρήσεις ενός κλάδου θα διαφέρουν μεταξύ τους τόσο στο επίπεδο της απόδοσης όσο και στο μέγεθος³².

1.2 ΔΙΑΧΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΕ ΝΟΜΙΜΟ ΚΑΙ ΑΘΕΜΙΤΟ

Το δίκαιο της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, αναφέρεται στο δίκαιο της αγοράς. Στη συγκεκριμένοι αγορά ανήκουν οι ακόλουθοι κλάδοι δικαίου: το αγορανομικό δίκαιο, το δίκαιο προστασίας του καταναλωτή, το δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού καθώς και το δίκαιο, το οποίο διέπει την οργάνωση και λειτουργία των αντίστοιχων διοικητικών δομών,

---

³² Andrews, P,(1994), *On competition in economic theory*, London, Macmillan

οι οποίες αναπτύσσονται για την εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της αγοράς³³.

Σύμφωνα με τον Σχινά Ι το 1992, ο Νόμιμος ανταγωνισμός, έγκειται στην ακολουθία των νόμων, στο σεβασμό που αναπτύσσεται μεταξύ των ανταγωνιστών, στη ταύτιση με τους κανόνες της αγοράς και γενικά αναφέρεται, σ' ένα ιδανικά ανταγωνιστικό περιβάλλον, που οι επιχειρήσεις επιδιώκουν ν' αυξάνουν το μερίδιό τους χωρίς να εστιάζουν σε στρατηγικές που επιβαρύνουν τον «αντίπαλο» ή εκμεταλλεύονται τους καταναλωτές.

Από την άλλη με τον όρο αθέμιτος ανταγωνισμός χαρακτηρίζεται «*Το σύνολο των μεθόδων εμπορικού ανταγωνισμού που κολάζονται από τον Νόμο, όταν στη προσπάθεια προσέλκυσης καταναλωτικού κοινού χρησιμοποιούνται δόλια μέσα όπως απομίμηση ονόματος ή εμπορικού σήματος, δυσφήμιση ανταγωνιστών, ή προϊόντων τους, παραπλανητικές διαφημίσεις κ.ά*»³⁴. Παρακάτω αναλύονται οι βασικές αρχές του Νόμου 146/1914 που διέπουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό³⁵:

1. Απαγόρευση πρακτικών που αντίκεινται στα χρηστά ήθη: Με βάση το νόμο απαγορεύονται οι εμπορικές, βιομηχανικές και γεωργικές συναλλαγές με στόχο τον ανταγωνισμό οι οποίες προσβάλουν τα χρηστά ήθη. Το συγκεκριμένο άρθρο του νόμου αποτελεί τη βάση της προστασίας που παρέχει η νομοθεσία σε όσους έχουν υποστεί αθέμιτο ανταγωνισμό και απαγορεύει παράνομες πράξεις.

2. Έκταση προστασίας: Η προστασία του νόμου περί αθεμίτου ανταγωνισμού, αναφέρεται μόνο στις εμπορικές,

---

³³ Σχινάς Ι.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού-Μελέτες Δίκαιου του ανταγωνισμού*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα, σελ. 11

³⁴ Νόμος 146/1914 περί Αθεμίτου Ανταγωνισμού

³⁵ Νόμος 146/1914 περί Αθεμίτου Ανταγωνισμού

βιομηχανικές ή γεωργικές επιχειρήσεις. Συνεπώς, δε προστατεύονται από τις περί αθέμιτου ανταγωνισμού διατάξεις οι ελεύθεροι επαγγελματίες.

3. Τυπολογία μορφών αθέμιτου ανταγωνισμού: Ο νόμος καθορίζει συγκεκριμένες συμπεριφορές που αποτελούν πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού.

4. Ανακριβείς δηλώσεις: Με βάση του νόμου περί αθέμιτου ανταγωνισμού, απαγορεύονται οι δημόσιες γνωστοποιήσεις (διαφημίσεις) και κάθε ανακριβή δήλωση ικανή να παραγάγει την εντύπωση ευνοϊκής προσφοράς σχετικά με: 1) την ποιότητα, την αρχική προέλευση, τον τρόπο της κατασκευής ή την τιμολόγηση εμπορευμάτων η βιομηχανικών εργασιών, 2) σχετικά με τον τρόπο ή την πηγή της προμήθειας, 3) την κατοχή βραβείων ή άλλων τιμητικών διακρίσεων, 4) την αιτία των πωλήσεων ή σχετικά με το ποσό των προς διάθεση εμπορευμάτων.

5. Συκοφαντικές ή δυσφημιστικές διαδόσεις: Απαγορεύεται επίσης η διάδοση ειδήσεων που σχετίζονται με τα προϊόντα, υπηρεσίες, επιχείρηση τρίτου και μπορούν να βλάψουν τις εργασίες ανταγωνιστικής επιχειρήσεως ή την εμπορική πίστη της, ακόμη κι αν τα διαδοθέντα είναι αληθινά.

6. Χρήση επωνυμίας ή διακριτικού γνωρίσματος ανταγωνιστή: Με βάση το νόμο απαγορεύεται η χρήση ονόματος, εμπορικής επωνυμίας, ή ιδιαίτερου διακριτικού γνωρίσματος επιχειρήσεως ανταγωνιστή με τρόπο που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση με το όνομα, την εμπορική επωνυμία ή το ιδιαίτερο διακριτικό γνώρισμα που νόμιμα μεταχειρίζεται κάποιος.

7. Διακινδύνευση της αγοράς: Κλασσικό παράδειγμα αποτελεί η δωρεάν διάθεση πρωτότυπων αγαθών. Το στίγμα της αντίθεσης στα χρηστά ήθη προσδίδει και εδώ στις ενέργειες αυτές η διαπίστωση ότι πλήττεται ο ανταγωνισμός στον

πυρήνα του.

8. Η άνιση μεταχείριση στις συναλλαγές: Γενική απαγόρευση της εφαρμογής άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές ανάμεσα στους οποίους συναριθμείται και η τιμή του προϊόντος.

9. Πράξεις προσελκύσεως πελατείας: Ο επηρεασμός του πελάτη και η προσέλκυσή του ανήκει στην ίδια την ουσία του ανταγωνισμού. Ωστόσο απαγορεύονται εκείνα τα μέσα και οι μέθοδοι του ανταγωνισμού που επιδιώκουν να προσβάλλουν ή να αποκλείσουν την ελευθερία αποφάσεως και επιλογής του πελάτη. Τέτοιες μέθοδοι μπορεί να είναι κυρίως και ενδεικτικώς:

- Παραπλάνηση: Η αρχή της αλήθειας είναι θεμελιώδες θεώρημα στο πρόβλημα του ανταγωνισμού. Παραπλάνηση είναι επίκληση ή η παραγωγή ψευδούς μη ανταποκρινομένης στα πράγματα παραστάσεως.
- Εξαναγκασμός: Υπάρχει αθέμιτη ανταγωνιστική πράξη όταν ο πελάτης εξαναγκάζεται με φυσική ή ψυχολογική βία να συναλλαχθεί. Ο φυσικός εξαναγκασμός αυτονόητα είναι πάντοτε παράνομος.
- Επίμονη ενόχληση: Αυτή η περίπτωση συντρέχει όταν ο πελάτης λόγω επίμονης ενοχλήσεώς του μέσω προσφοράς, διαφημίσεως κ.α. καταλήγει να συναλλαχθεί μόνο και μόνο για να απαλλαγεί από την ενόχληση.
- Εξαγορά του πελάτη: Πρόκειται για τις περιπτώσεις "δωροδοκίας" του πελάτη με διαφημιστικά δώρα, εκπτώσεις, διαφημιστικά πριμ, λαχνούς, εισιτήρια ελευθέρας.

- Εκμετάλλευση της ροπής του πελάτη προς τυχοδιωκτισμό και άσκοπη κτήση: Μέσα για δημιουργία συναλλακτικών σχέσεων με εκμετάλλευση της φυσικής ροπής του πελάτη για άσκοπη κτήση είναι αθέμιτα, π.χ. στα πωλούμενα προϊόντα πιθανόν να τύχουν χρηματικά βραβεία, δωρεάν μαθήματα, δωρεάν ταξίδι κ.α.
- Εκμετάλλευση συναισθημάτων: Οι μέθοδοι άμεσης ή έμμεσης επικλήσεως των συναισθημάτων του κοινού είναι πολυάριθμες, πάνω δε σ' αυτές στηρίζεται, κατά μεγάλο μέρος, η διαφήμιση
- Εκμετάλλευση απειρίας: Δεν πρόκειται για την παραπλάνηση που εξετάσθηκε στην αρχή. Η μέθοδος εδώ αναφέρεται στην εκμετάλλευση της απειρίας και φυσικής ευπιστίας που υπάρχει κυρίως στα παιδιά, δηλαδή σε άτομα που έχουν άγνοια για τα οικονομικά, πέραν των δικών τους οικονομικών δυνατοτήτων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το άρθρο 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης «*Η σύμπραξη αποτελεί τη συμφωνία ανάμεσα σε δυο ή περισσότερες επιχειρήσεις που καθορίζουν τη συμπεριφορά των εταίρων. Αποτελεί μια εναρμονισμένη πρακτική η οποία αναφέρεται στο συντονισμό μεταξύ των επιχειρήσεων η οποία δεν οδηγείται απαραίτητα σε συμφωνία. Οι συμπράξεις αναφέρονται στις οριζόντιες συμφωνίες-ίδιο στάδιο παραγωγής και στις κάθετες συμφωνίες -διαφορετικά στάδια διαδικασίας*»³⁶.

Οι συμπράξεις οι προστατευτικές εθνικές ενισχύσεις και οι διακρίσεις υπέρ των δημόσιων επιχειρήσεων είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Είναι βασικό να ελέγχονται από τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει κοινών κριτηρίων, γιατί οι εθνικές πολιτικές ανταγωνισμού, ακόμη και όταν είναι αυστηρές, δεν επαρκούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σύμφωνα με το άρθρο 32 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ ορίζετε ότι για την εκτέλεση του έργου που ανατίθεται στο κεφάλαιο για την τελωνειακή ένωση, η Επιτροπή καθοδηγείται, μεταξύ άλλων, από την εξέλιξη των όρων ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Ένωσης, κατά το μέτρο που η εξέλιξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της

---

³⁶ Europa.,(2011), *Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του Άρθρου 101 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 81 ΣΕΚ*, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από http://europa.eu/legislation_summaries/competition/firms/l26114_el.htm

ανταγωνιστικής ικανότητας των επιχειρήσεων³⁷.

Οι πλέον σημαντικοί κανόνες ανταγωνισμού οι οποίοι εφαρμόζονται επί των επιχειρήσεων είναι οι ακόλουθοι³⁸:

1. Η απαγόρευση όλων των συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, όλων των αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών
2. Η απαγόρευση καταχρηστικής εκμετάλλευσης από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.

2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ

Η συγκέντρωση επιχειρήσεων με βάση τις αρχές του άρθρου 1 παρ.1 και του άρθρου 2 της ελληνικής νομοθεσίας, πραγματοποιείται στα ακόλουθα^{39, 40}:

1. *«Όταν συγχωνεύονται με κάθε τρόπο δύο ή περισσότερες ανεξάρτητες επιχειρήσεις.*
2. *Όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων*

---

³⁷ Europa.,(2011), *Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του Άρθρου 32 ΣΛΕΕ*, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από http://europa.eu/legislation_summaries/competition/firms/l26114_el.htm

³⁸ Europa.,(2011), *Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του Άρθρου 101 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 81 ΣΕΚ*, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από http://europa.eu/legislation_summaries/competition/firms/l26114_el.htm

³⁹ Ν. 703/1977, *Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*

⁴⁰ Ελληνική Νομοθεσία.,(2012),Άρθρο 4, Άρθρα 11 παρ. 2 ν.2323/1995

επιχειρήσεων».

Η συγκέντρωση αναφέρεται σε νόμους, οι οποίοι επηρεάζουν την εφαρμογή της στις επιχειρήσεις, Οι αιτίες επηρεασμού είναι οι ακόλουθες⁴¹:

1. Δικαιώματα κυριότητας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.
2. Δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή στις αποφάσεις των οργάνων μιας επιχείρησης.

Ο έλεγχος αποκτάται από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις, που είναι υποκείμενα αυτών των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές ή χωρίς να είναι υποκείμενα των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές, δικαιούνται να ασκούν τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτές.

Η δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληρώνει όλες τις λειτουργίες μίας αυτόνομης οικονομικής ενότητας, αποτελεί συγκέντρωση, στο μέτρο που έχει ως αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες.

Σύμφωνα με την επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα⁴²:

1. Αν δύο ή περισσότερες μητρικές επιχειρήσεις ασκούν, σε σημαντικό βαθμό, δραστηριότητες στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση ή σε αγορά προηγούμενων ή επόμενων σταδίων από αυτήν της κοινής επιχείρησης ή σε παραπλήσια αγορά, στενά συνδεδεμένη με την αγορά αυτή.

---

⁴¹ Ελληνική Νομοθεσία.,(2012),ΦΕΚ Α' 145, 1 παρ. 2 ν.2837/2000, ΦΕΚ Α' 178 και 2 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005

⁴² Νόμος 703/1977, *Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*, (ΦΕΚ 278 Α')

2. Εάν ο συντονισμός, ο οποίος απορρέει ευθέως από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης, παρέχει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε μεγάλο μέρος των αγορών τους.

Από την άλλη δεν θεωρείται ότι υφίσταται συγκέντρωση όταν ισχύουν οι ακόλουθες αρχές⁴³:

1. Οι πιστωτικοί οργανισμοί, στις συνήθεις δραστηριότητες των οποίων περιλαμβάνεται η εμπορία τίτλων για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, αποκτούν προσωρινά δικαιώματα συμμετοχής σε μία επιχείρηση με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους, εφόσον δεν ασκούν τα δικαιώματα ψήφου, που παρέχουν αυτά τα δικαιώματα συμμετοχής με σκοπό να επηρεάσουν την συμπεριφορά της επιχείρησης αυτής ή εφόσον ασκούν τα δικαιώματα ψήφου με σκοπό να προετοιμάσουν τη διάθεση του συνόλου ή μέρους της επιχείρησης αυτής ή των περιουσιακών στοιχείων της ή τη διάθεση των δικαιωμάτων, και εφόσον η διάθεση αυτή πραγματοποιείται εντός έτους από την ημερομηνία απόκτησης.
2. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί για εύλογο χρονικό διάστημα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν οι εν λόγω οργανισμοί ή εταιρίες δικαιολογούν ότι η εμπρόθεσμη διάθεση δεν ήταν εύλογα δυνατή,
3. Οι δράσεις που πραγματοποιούνται από εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου υπό τον περιορισμό ότι τα δικαιώματα αυτά ασκούνται, κυρίως με το διορισμό των μελών του διευθυντικού και του εποπτικού οργάνου των

---

⁴³ Άρθρο 4 με βάση τα άρθρα 11 παρ. 2 ν.2323/1995 (ΦΕΚ Α' 145), 1 παρ. 2 ν.2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178) και 2 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)

επιχειρήσεων, στις οποίες αποκτούν δικαιώματα συμμετοχής, μόνο για τη διασφάλιση της αξίας των επενδύσεων και όχι για τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων αυτών σε θέματα ανταγωνισμού.

Σε σχέση με τη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης επιχειρήσεων, ισχύει ότι για κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται μέσα σε ένα μήνα από την πραγματοποίησή της στην Επιτροπή Ανταγωνισμού όταν⁴⁴:

1. Το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά η συγκέντρωση, αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό τμήμα αυτής, σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, τουλάχιστον το δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή, λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής και της χρήσης τους, για την οποία προορίζονται ή
2. Ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, ανέρχεται, στην εθνική αγορά, τουλάχιστον σε δεκαπέντε εκατομμύρια ευρώ.

Από την άλλη υποχρεωτική είναι η γνωστοποίηση στις ακόλουθες περιπτώσεις⁴⁵:

1. Σε περίπτωση που η συγκέντρωση αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή κάθε μία από αυτές.
2. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή ομάδες προσώπων ή επιχειρήσεων που

---

⁴⁴ Νόμος 703/1977, *Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*, (ΦΕΚ 278 Α')

⁴⁵ Άρθρο 3 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)

αποκτούν έλεγχο στο σύνολο ή σε τμήματα μίας ή περισσότερων επιχειρήσεων.

3. Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της υποχρέωσης προς γνωστοποίηση, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει στον καθένα από τους υπέχοντες τη σχετική υποχρέωση πρόστιμο ύψους τουλάχιστον τριών χιλιάδων ευρώ, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κύκλου εργασιών.

Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ανέρχεται, στην παγκόσμια αγορά τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων ευρώ στην ελληνική αγορά.

Η προθεσμία των δέκα ημερών που δίνεται στις εταιρίες αρχίζει από την επέλευση της πρώτης από τις πράξεις, σε περίπτωση που η συγκέντρωση αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση⁴⁶.

Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της υποχρέωσης προς γνωστοποίηση η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει στον καθένα από τους, υπόχρεους προς γνωστοποίηση πρόστιμο ύψους τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ, το οποίο δεν υπερβαίνει το επτά τοις εκατό του συνολικού κύκλου εργασιών. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της γνωστοποίησης και

---

⁴⁶ Άρθρα 4 και 26 στοιχ. 1 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)

ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό με αυτή θέμα⁴⁷.

Οι υπόχρεοι αμέσως μετά την γνωστοποίηση, υποχρεούνται να δημοσιεύσουν τη γνωστοποιούμενη συγκέντρωση σε μία ημερήσια οικονομική εφημερίδα, πανελλαδικής κυκλοφορίας. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της δημοσίευσης και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό με αυτή θέμα.

Ο Έλεγχος των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων αναφέρεται στην ακόλουθη απόφαση: *«Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων, που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης»⁴⁸.*

Για την εκτίμηση της δυνατότητας μιας συγκέντρωσης να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

1. Η διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών.
2. Ο πραγματικός ανταγωνισμός εκ μέρους επιχειρήσεων εγκατεστημένων.
3. Η ύπαρξη νομικών ή πραγματικών εμποδίων εισόδου στην αγορά.
4. Η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά.
5. Η χρηματοδοτική και οικονομική δύναμή τους.
6. Οι δυνατότητες επιλογής των προμηθευτών και των χρηστών από τις επιχειρήσεις και από άλλες ανταγωνιστικές ή δυνητικά ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.

---

⁴⁷ Άρθρα 4 και 26 στοιχ. 1 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)

⁴⁸ Άρθρα 4 και 26 στοιχ. 1 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)

7. Η πρόσβασή τους στις πηγές εφοδιασμού ή στις αγορές διάθεσης των προϊόντων.
8. Η εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης των οικείων αγαθών και υπηρεσιών.
9. Τα συμφέροντα των ενδιάμεσων και τελικών καταναλωτών.
10. Η συμβολή στην εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, υπό τον όρο ότι η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει τη γνωστοποιούμενη συγκέντρωση μόλις υποβληθεί η σχετική γνωστοποίηση. Αν διαπιστωθεί ότι η γνωστοποιηθείς συγκέντρωση δεν εμπίπτει στο νόμο τότε υπεισέρχονται αλλαγές⁴⁹. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, με απόφασή της που εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα από τη γνωστοποίηση, επιτρέπει τη συγκέντρωση.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με απόφασή του που εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα από την γνωστοποίηση κινεί τη διαδικασία της πλήρους διερεύνησης της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης και ενημερώνει τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις σχετικά με την απόφασή του.

Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία εκδίδεται μέσα σε ενενήντα ημέρες από τη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης, σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του νόμου απαγορεύεται η συγκέντρωση. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιτρέπει τη συγκέντρωση. Η πάροδος της προθεσμίας των ενενήντα ημερών χωρίς την έκδοση απορριπτικής απόφασης, θεωρείται ως έγκριση της συγκέντρωσης εκ μέρους της Επιτροπής

---

⁴⁹Άρθρο 4γ τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)

Ανταγωνισμού, η οποία εκδίδει υποχρεωτικώς τη σχετική διαπιστωτική πράξη⁵⁰.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να εγκρίνει συγκέντρωση, με όρους και προϋποθέσεις που η ίδια επιβάλλει, προκειμένου να διασφαλιστεί, ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις θα τηρήσουν τις τυχόν δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την παρ.1 του άρθρου 4γ και στην περίπτωση της παρ. 5 του άρθρου 4, προκειμένου να εξασφαλισθεί η τήρηση των προϋποθέσεων της παρ. 3 του άρθρου 1.

Μετά από αίτηση των ενδιαφερόμενων μερών, που υποβάλλεται μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού με την οποία απαγορεύεται η συγκέντρωση, οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης μπορούν, με απόφασή τους, να εγκρίνουν τη συγκέντρωση⁵¹.

Η απόφαση αυτή εκδίδεται μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης και μπορεί να θέτει όρους και να επιβάλλει υποχρεώσεις για την εξασφάλιση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή τη διασφάλιση της επίτευξης των οικονομικών ή άλλων πλεονεκτημάτων που αντισταθμίζουν τις δυσμενείς συνέπειες για τον ανταγωνισμό.

Η παρέλευση άπρακτης της δίμηνης προθεσμίας ισοδυναμεί με απόρριψη της αίτησης. Οι προθεσμίες στο νόμο μπορούν να παρατεθούν στις ακόλουθες περιπτώσεις⁵²:

1. Αν συμφωνήσουν οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση,

---

⁵⁰ Παπαδάκης. Β.,(2001), *Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*, Αθήνα, Εκδόσεις Μπένος

⁵¹ Άρθρο 4γ παρ.3

⁵² Άρθρο 6 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)

2. Αν το έντυπο της γνωστοποίησης δεν έχει συμπληρωθεί πλήρως, με αποτέλεσμα να μην μπορεί η Επιτροπή Ανταγωνισμού να προβεί στην αξιολόγηση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης και εφόσον οι γνωστοποιούνται ειδοποιηθούν για αυτό μέσα σε αποκλειστική προθεσμία επτά ημερών από τη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης,

Αν η γνωστοποίηση είναι παραπλανητική, τότε η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν μπορεί να προβεί στην αξιολόγηση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης. Οι αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με το νόμο μπορούν να ανακληθούν από το όργανο που τις εξέδωσε στις ακόλουθες περιπτώσεις⁵³:

1. Αν η έκδοσή τους στηρίχθηκε σε ανακριβή και παραπλανητικά στοιχεία,
2. Αν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις παραβούν οποιονδήποτε όρο ή υποχρέωση που καθορίζονται με την απόφαση.
3. Αν ανακληθεί η απόφαση στις πιο πάνω περιπτώσεις, επιτρέπεται η έκδοση νέας απόφασης, χωρίς την τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται στο άρθρο αυτό.

Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της απαγόρευσης αυτής, επιβάλλεται από την Επιτροπή, σε όσους υπέχουν την υποχρέωση γνωστοποίησης, πρόστιμο τουλάχιστον τριάντα χιλιάδων ευρώ, το οποίο σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό του συνολικού κύκλου εργασιών.

Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν παρακωλύουν την πραγματοποίηση δημόσιας προσφοράς, αγοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση, στα πλαίσια

---

⁵³ Άρθρο 6 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)

χρηματιστηριακών συναλλαγών, συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγχο μιας επιχείρησης, εφόσον οι πράξεις αυτές έχουν γνωστοποιηθεί στην αρμόδια για τον ανταγωνισμό υπηρεσία, μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται υπό τον όρο ότι ο αποκτών δεν ασκεί τα δικαιώματα ψήφου που συνδέονται με τους συγκεκριμένους τίτλους ή τα ασκεί μόνο για να διατηρήσει την πλήρη αξία της επένδυσής του και βάσει ειδικής άδειας, η οποία παρέχεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, να επιτρέψει παρέκκλιση προκειμένου να αποφευχθούν σοβαρές ζημιές σε βάρος μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η πράξη συγκέντρωσης ή σε βάρος τρίτου⁵⁴.

Στην απόφαση που επιτρέπει την παρέκκλιση, μπορεί να τίθενται όροι και υποχρεώσεις για την εξασφάλιση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού και την αποτροπή καταστάσεων που θα μπορούσαν να δυσχεράνουν την εκτέλεση τυχόν απαγορευτικής οριστικής απόφασης. Η άδεια παρέκκλισης μπορεί να ζητείται και να παρέχεται οποτεδήποτε είτε πριν από τη γνωστοποίηση είτε μετά τη συναλλαγή.

Σε περίπτωση που έχει ήδη πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση κατά παράβαση των διατάξεων ή των αποφάσεων που απαγορεύουν την πραγματοποίησή της, η Επιτροπή Ανταγωνισμού διατάσσει, με απόφαση που εκδίδεται με χωριστή απόφαση, χωρίς τήρηση προθεσμίας, το διαχωρισμό των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, ιδίως με τη διάλυση της συγχώνευσης ή τη διάθεση όλων των μετοχών ή στοιχείων του ενεργητικού που έχουν αποκτήσει, για να επανέλθει η κατάσταση που

---

⁵⁴ Άρθρο 7 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)

επικρατούσε πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

Σε βάρος των επιχειρήσεων που δεν συμμορφώνονται με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει πρόστιμο ύψους μέχρι δεκαπέντε τοις εκατό του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ και επιπλέον πρόστιμο ύψους 10.000 ευρώ, για κάθε ημέρα που παρέρχεται χωρίς συμμόρφωση προς την απόφαση⁵⁵.

Η απόφαση που εκδίδεται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δεν αποκλείει τη δυνατότητα έγκρισης της συγκέντρωσης από τους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης. Το κύρος των δικαιοπραξιών που καταρτίζονται εξαρτάται από την απόφαση που εκδίδεται. Σε κάθε περίπτωση, υπερισχύει η απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, με την οποία εγκρίνεται η συγκέντρωση.

2.3 ΟΙ ΕΠΙΤΡΕΠΤΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ

Με βάση το δίκαιο του ανταγωνισμού, η απόφαση που αναπτύσσεται μεταξύ δυο ή περισσότερων επιχειρήσεων να λειτουργούν από κοινού με στόχο να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό, μπορεί να θεωρηθεί παράνομη συμφωνία ή σύμπραξη.

Μια πολύ σημαντική διάκριση σχετικά με το πότε μια συμφωνία μπορεί να θεωρηθεί παράνομη είναι η διάκριση μεταξύ Οριζόντιων και Κάθετων Συμφωνιών⁵⁶.

---

⁵⁵ Άρθρο 7 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)

⁵⁶ Βέττας Ν. και Κατσουλάκος Γ., (2004), *Πολιτική Ανταγωνισμού και Ρυθμιστική Πολιτική*, Αθήνα, Τυπωθύτω Δαρδανός, Κεφάλαιο 11.

Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία οι κάθετες συμφωνίες έχουν συχνά και ευεργετικές επιδράσεις στην κοινωνική ευημερία, επιδράσεις οι οποίες πρέπει να συνυπολογίζονται με τις δυνητικά αντί-ανταγωνιστικές επιδράσεις όταν τέτοιες συμφωνίες εξετάζονται από μια Αρχή Ανταγωνισμού, ακόμη και όταν οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην συμφωνία έχουν σημαντική δύναμη στην αγορά τους.

Οι επιδράσεις στην κοινωνική ευημερία κάθετων συμφωνιών, αναγνωρίζεται στο Δίκαιο του Ανταγωνισμού και μέσω του μεγαλύτερου εύρους εξαιρέσεων που προτείνονται για αυτές τις συμφωνίες βάση της Αρχής De minimis – που επιτρέπει «συμφωνίες περιορισμένης σημασίας» - και των Block exemptions⁵⁷.

Η δημιουργία ενός Καρτέλ δεν προϋποθέτει ρητή συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων αλλά προκύπτει και από κάποια σιωπηρή συμφωνία μεταξύ τους για τη διαμόρφωση των τιμών τους, της παραγωγής τους και γενικότερα διαφόρων επιχειρησιακών στρατηγικών όπως, στρατηγικών που αφορούν στη διαμόρφωση εκπτώσεων, καθορισμό περιοχών πώλησης κλπ. Ανεξάρτητα, όμως, από τη μορφή της συνεργασίας των επιχειρήσεων, ρητή ή σιωπηρή, τα Καρτέλ εκμηδενίζουν τον ανταγωνισμό⁵⁸.

Για αυτό το λόγο, τα Καρτέλ θεωρούνται ίσως η χειρίστη επιχειρησιακή πρακτική κατά της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού και σε παγκόσμιο επίπεδο η πρακτική είναι απαγορευμένη. Αυτό είναι κάτι που ισχύει μόνο για εκείνες τις εξαιρετικές περιπτώσεις που μια πρακτική επιχειρήσεων αναμένεται να έχει πάντα ή σχεδόν πάντα σημαντικά

---

⁵⁷ Βέττας Ν. και Κατσουλάκος Γ., (2004), *Πολιτική Ανταγωνισμού και Ρυθμιστική Πολιτική*, Αθήνα, Τυπωθύτω Δαρδανός, Κεφάλαιο 11.

⁵⁸ Harrington J., (2005), *Detecting Cartels*, London, Harvard Business Review

αρνητικές επιδράσεις στην κοινωνική ευημερία.

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

3.1 ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, αναφέρεται στις απαγορευμένες συμπράξεις, οι οποίες αποτελούν συμβατικές σχέσεις και δεν απαλλάσσονται από την Επιτροπή άρθρου⁵⁹.

Το ίδιο άρθρο, κηρύσσει όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και όλες τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων απαγορευμένες. Επίσης απαγορευμένη θεωρείται και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών που έχουν σαν αντικείμενο σαν αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού μέσα στην κοινή αγορά και ιδίως εκείνες που συνίστανται⁶⁰:

1. Στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής.
2. Στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων.
3. Στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού.
4. Στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδύναμων παροχών έναντι των εμπορικών συναλλασσόμενων.
5. Στην εξάρτηση της σύναψης συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, πρόσθετων παροχών που δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των

---

⁵⁹ Άρθρο 81 ΣΕΚ

⁶⁰ Άρθρο 81 ΣΕΚ

συμβάσεων αυτών.

Η Επιτροπή μπορεί να κηρύξει ανεφάρμοστες τις παραπάνω διατάξεις, σε κάθε συμφωνία ή κατηγορία συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, σε κάθε απόφαση ή κατηγορία αποφάσεων επιχειρήσεων και σε κάθε εναρμονισμένη πρακτική ή κατηγορία εναρμονισμένων πρακτικών υπό τους εξής όρους: ότι συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της προόδου προς όφελος των καταναλωτών· ότι δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών· και ότι δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων⁶¹.

Κατευθυντήριες γραμμές, έχουν εκδοθεί από την επιτροπή για την εφαρμογή του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας, δηλαδή συμφωνίες μεταξύ πραγματικών ή δυνητικών ανταγωνιστών ή ακόμη και μεταξύ μη ανταγωνιστών που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές γεωγραφικές αγορές, αλλά στις ίδιες αγορές προϊόντων.

Οι συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οικονομικά οφέλη, ιδίως εάν συνδυάζουν συμπληρωματικές δραστηριότητες, δεξιότητες ή περιουσιακά στοιχεία. Βοηθούν στην κατανομή των κινδύνων, την εξοικονόμηση δαπανών, την αύξηση των επενδύσεων, την από κοινού εκμετάλλευση τεχνογνωσίας, τη βελτίωση της ποιότητας και της ποικιλίας των προϊόντων και την ταχύτερη

---

⁶¹ Κανονισμός 1/2003, Άρθρο 81 § 1 της ΣΕΚ (άρθρο 101 § 1 της ΣΛΕΕ) προϋποθέσεις του άρθρου 81 § 3 της ΣΕΚ (άρθρο 101 § 3 της ΣΛΕΕ)

προώθηση της καινοτομίας⁶².

Από την άλλη πλευρά, οι συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα ανταγωνισμού, σε περίπτωση που οι συνεργαζόμενες επιχειρήσεις συμφωνούν τον καθορισμό των τιμών, της παραγωγής, της κατανομής των αγορών ή της απόκτησης ή της αύξησης της ισχύς τους στην αγορά, με αρνητικές επιπτώσεις όσον αφορά τις τιμές, την παραγωγή, την ποικιλία και την ποιότητα των προϊόντων ή την καινοτομία.

Οι κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν ένα αναλυτικό πλαίσιο για τις συνηθέστερες μορφές συμφωνιών οριζόντιας συνεργασίας: συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης, συμφωνίες παραγωγής, συμπεριλαμβανομένων συμφωνιών υπεργολαβίας και εξειδίκευσης, συμφωνίες προμηθειών, συμφωνίες εμπορίας, συμφωνίες τυποποίησης, συμπεριλαμβανομένων πρότυπων συμβάσεων, και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Στοχεύουν στο να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αξιολογούν κατά πόσον μια συγκεκριμένη συμφωνία συνεργασίας συμβιβάζεται με το άρθρο 101.

Παράλληλα με την καταδίωξη των καταστάσεων που δεν συμβιβάζονται με το καθεστώς του ανταγωνισμού και την ενότητα της αγοράς, η Επιτροπή ακολουθεί μια πολιτική ενθάρρυνσης της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, όταν, κατά τη γνώμη της, αυτή η συνεργασία είναι συμβατή με την κοινή αγορά και μπορεί να έχει θετικά οικονομικά αποτελέσματα. Οι ατομικές αποφάσεις εξαίρεσης δεν μπορεί να γενικεύονται, γιατί οι προϋποθέσεις για την παροχή εξαίρεσης πρέπει να προσδιορίζονται σε κάθε περίπτωση.

---

⁶² Κανονισμός 1/2003, Άρθρο 81 § 1 της ΣΕΚ (άρθρο 101 § 1 της ΣΛΕΕ) προϋποθέσεις του άρθρου 81 § 3 της ΣΕΚ (άρθρο 101 § 3 της ΣΛΕΕ)

3.2 ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ

Οι συμφωνίες μεταξύ των επιχειρήσεων δε θεωρούνται ότι περιορίζουν τον ανταγωνισμό όταν έχουν ως αντικείμενο μια μορφή επιτρεπτής συνεργασίας όπως είναι: η πραγματοποίηση από κοινού συγκριτικών μελετών ως προς επιχειρήσεις ή ολόκληρους κλάδους, η κατάρτιση από κοινού στατιστικών πινάκων ή μοντέλων, η από κοινού ανάλυση των αγορών, η συνεργασία σε θέματα λογιστικής, η από κοινού εγγύηση των πιστώσεων, η από κοινού εκτέλεση συμβάσεων, σχεδίων ή εντολών έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και η κοινή χρησιμοποίηση μέσων παραγωγής, μεταφοράς και αποθήκευσης⁶³.

Υπό ορισμένους όρους θεωρείται παραδεκτή επίσης η εκτέλεση από κοινού παραγγελιών, η πώληση από κοινού, η συντήρηση μετά την πώληση και η από κοινού διαφήμιση.

Η Επιτροπή προκειμένου να εξαλείψει κάθε αμφιβολία, εξέδωσε δύο ανακοινώσεις, με τις οποίες προσδιόρισε τα χαρακτηριστικά πολύ συνήθων συμβατικών σχέσεων, οι οποίες αφορούν αντίστοιχα την αποκλειστική αντιπροσώπευση και την υπεργολαβία και οι οποίες δεν υπόκεινται στην απαγόρευση της 1ης παραγράφου του άρθρου 81 της ΣΕΚ, υπό τον όρο ότι δεν καθιερώνουν απόλυτη εδαφική προστασία.

Έτσι, η Επιτροπή θεωρεί ότι μια συμφωνία αποκλειστικής αντιπροσώπευσης που συνάπτεται με έναν «εμπορικό αντιπρόσωπο», ο οποίος ενεργεί ως εντολοδόχος διαπραγματευόμενος υποθέσεις για λογαριασμό του «εντολέα» χωρίς να αναλαμβάνει χρηματοοικονομικό

---

⁶³ Άρθρο 81, παράγραφος 1

κίνδυνο⁶⁴.

Στις περιπτώσεις αποκλειστικής αντιπροσώπευσης πρέπει να γνωρίζει κανείς αν υπάρχει οικονομική ολοκλήρωση μεταξύ του αντιπροσώπου και του εντολέα και για να το κρίνει αυτό η Επιτροπή αποδίδει μεγαλύτερη σημασία στην οικονομική πραγματικότητα απ' ό τι στη νομική μορφή των σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων.

Έτσι ο διανομέας, που διαχειρίζεται σαν κύριος σημαντικά αποθέματα του προϊόντος που αφορά η σύμβαση ή που εξασφαλίζει με δικά του έξοδα σημαντικές δωρεάν υπηρεσίες στην πελατεία ή που καθορίζει μόνος τις τιμές πώλησης ή άλλους όρους των συναλλαγών, θεωρείται ανεξάρτητος έμπορος, οπότε το άρθρο 101, παράγραφος 1 εφαρμόζεται. Αντίθετα αυτό δεν εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ μιας μητρικής και μιας θυγατρικής εταιρείας, όταν η τελευταία δεν είναι ελεύθερη να καθορίζει τις πράξεις της στην αγορά.

Επίσης επιτρέπονται καταρχήν οι υπεργολαβίες. Η υπεργολαβία συνίσταται συνήθως για μια μικρή επιχείρηση λεγόμενη «υπεργολάβος» να εκτελέσει μια παραγγελία για μια μεγάλη εταιρεία, ονομαζόμενη «εντολέας», σύμφωνα με τις οδηγίες αυτής της τελευταίας.

Η Επιτροπή δέχεται ότι η υποχρέωση του πρώτου να μην παραδίδει παρά στον δεύτερο τα κατασκευασθέντα αντικείμενα ή να μην παρέχει υπηρεσίες σε άλλον από αυτόν δεν περιορίζει τον ανταγωνισμό υπό την έννοια του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ.

---

⁶⁴ Άρθρο 81, παράγραφος 1

3.3 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Στη παρούσα ενότητα θα γίνει αναφορά σε χαρακτηριστικές περιπτώσεις ασυμβίβαστων με την κοινή αγορά συμπράξεων, όπως προκύπτουν από τις αποφάσεις της Επιτροπής.

Αυτή εκτιμάει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε σύμπραξης ή κατηγορίας συμπράξεων, όχι μόνον με νομικά κριτήρια, αλλά και με κριτήρια συμφέροντος των παραγωγών και καταναλωτών ενός κλάδου. Γι' αυτό και εφαρμόζει τον κανόνα «των ελαχίστων», τον οποίον είδαμε παραπάνω, στις συμπράξεις που παραβαίνουν τους κανόνες του ανταγωνισμού, αλλά που έχουν ασήμαντες οικονομικές συνέπειες⁶⁵.

Η κατανομή των αγορών είναι ιδιαίτερα περιοριστική του ανταγωνισμού και αντίθετη προς τους στόχους της κοινής αγοράς, γιατί οι συμφωνίες που βασίζονται στην αρχή του αμοιβαίου σεβασμού των εθνικών αγορών προς όφελος των συμμετεχόντων, που είναι ήδη εγκαταστημένοι σε αυτές, έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών ως προς τα προϊόντα που αφορούν.

Με το σύστημα του ορισμού ποσοστώσεων ανάλογων με τις συνολικές πωλήσεις των μελών της σύμπραξης, αυτοί παραιτούνται από την ελευθερία να εφαρμόζουν αυτόνομη πολιτική πωλήσεων, αλλά έχουν ως αντάλλαγμα τη δυνατότητα να εφαρμόζουν μια πολιτική τιμών απαλλαγμένη από τον κίνδυνο ανταγωνισμού εκ μέρους των άλλων συμπραττόντων⁶⁶.

Περίφημες περιπτώσεις συμπράξεων μοιράσματος των αγορών που έχουν καταδικαστεί είναι: των παραγωγών κίνινης της Κοινότητας, οι οποίοι είχαν με «συμφωνία κυρίων»

---

⁶⁵ Απόφαση 69/240

⁶⁶ Απόφαση 69/240

ρυθμίσει τις τιμές και τις ποσοτώσεις όλων των πωλήσεών τους στην εσωτερική και στις εξωτερικές αγορές των μεγάλων παραγωγών ζάχαρης, οι οποίοι ήλεγχαν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ζάχαρης για κατανάλωση⁶⁷.

Άλλες σημαντικές υποθέσεις απαγορευμένης και κυρωμένης κατανομής αγορών είναι: εκείνη του Cembureau, δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Τσιμέντου που κάλυπτε 9 ενώσεις επιχειρήσεων και 33 ευρωπαϊούς παραγωγούς τσιμέντου εκείνη της ιαπωνικής εταιρείας κατασκευής βιντεοπαιχνιδιών Nintendo και επτά εκ των επίσημων διανομέων της στην Ευρώπη το καρτέλ των επιχειρήσεων γυψοσανίδων και η κλίμακα ελάχιστων αμοιβών που καθόριζε το σώμα των βέλγων αρχιτεκτόνων^{68, 69, 70}.

Οι συμφωνίες ορισμού των τιμών ή άλλων όρων των συναλλαγών περιορίζουν κατά σοβαρό τρόπο τον ανταγωνισμό, γιατί εμποδίζουν τους αγοραστές να ωφεληθούν από την ανταγωνιστική συμπεριφορά, την οποία θα είχαν φυσικά οι παραγωγοί αν δεν υπήρχε η σύμπραξη⁷¹.

Με δεδομένο ότι συνοδεύονται από τον αμοιβαίο σεβασμό των εθνικών αγορών, μπορούν επίσης να παραβιάσουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Γι' αυτό, η Επιτροπή έχει καταδικάσει τις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν ως αντικείμενο την εφαρμογή απ' όλες τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ομοιόμορφων αυξήσεων τιμών σε ομοειδή προϊόντα (χρωστικές ουσίες) σε ορισμένες ημερομηνίες τις οριζόντιες συμφωνίες επί των τιμών και της αποκλειστικότητας τη δημοσίευση από επαγγελματικές

---

⁶⁷ Απόφαση 73/109

⁶⁸ Απόφαση 2005/471

⁶⁹ Απόφαση 2005/8

⁷⁰ Απόφαση 2003/675

⁷¹ Απόφαση 94/815

ενώσεις τιμολογίων ή συστημένων τιμών που δεν λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές διάρθρωσης των τιμών κόστους των επιχειρήσεων και τη συνεννόηση για συντονισμένη μέθοδο υπολογισμού της τιμής, όπως στην περίπτωση του καρτέλ τιμών στον κλάδο του ανοξειδωτου χάλυβα⁷²⁷³⁷⁴⁷⁵.

Πολλές απαγορευμένες συμφωνίες αφορούν τόσο την κατανομή των αγορών όσο και τον ορισμό των τιμών, όπως π.χ.: η σύμπραξη κατανομής της παγκόσμιας αγοράς ηλεκτροδίων γραφίτη · η σύμπραξη των παραγωγών βιομηχανικών σωλήνων και το καρτέλ των παραγωγών υδραυλικών σωλήνων από χαλκό^{76,77}.

Επίσης απαγορεύονται οι περιορισμοί πρόσβασης στην αγορά νέων ανταγωνιστών. Η πρόσβαση στην αγορά μπορεί να παρεμποδίζεται όταν ένας μεγάλος αριθμός μεταπρατών σε αυτήν την αγορά δεσμεύονται με την υποχρέωση να μην πωλούν παρά τα προϊόντα του κατασκευαστού με τον οποίον έχουν σύμβαση ή από οριζόντιες συμφωνίες που έχουν παρόμοιο αποτέλεσμα αποκλεισμού των τρίτων⁷⁸.

Για το λόγο αυτό η Επιτροπή καταδίκασε την εκ μέρους της Unilever επιβολή μιας ρήτρας αποκλειστικότητας στις συμφωνίες προμήθειας καταψυκτών στην ιρλανδική αγορά παγωτών⁷⁹. Σε άλλες περιπτώσεις η πρόσβαση ανταγωνιστών στην αγορά μπορεί να παρεμποδίζεται με οριζόντια συμφωνία ή συμφωνημένη πρακτική⁸⁰.

---

⁷² Απόφαση 98/247

⁷³ Απόφαση 96/438.

⁷⁴ Απόφαση 95/551.

⁷⁵ Απόφαση 69/243.

⁷⁶ Απόφαση 2006/485

⁷⁷ Απόφαση 2002/271

⁷⁸ Απόφαση 2004/421

⁷⁹ Απόφαση 98/531

⁸⁰ Απόφαση 95/551

Οι πιο περίπλοκες περιπτώσεις είναι εκείνες των συμφωνιών αποκλειστικής διανομής, η κατηγορία των οποίων καλύπτεται όπως είδαμε παραπάνω από απαλλαγή, αλλά όχι όταν αυτές προβλέπουν μian απόλυτη εδαφική προστασία, η οποία εμποδίζει τις παράλληλες εισαγωγές.

Είναι η περίπτωση συμφωνιών που εμποδίζουν τον διανομέα να επαναεξάγει τα καλυπτόμενα από αυτές προϊόντα σε άλλα κράτη μέλη, ή συμφωνιών που απαγορεύουν την εισαγωγή από άλλα κράτη μέλη στη ζώνη του αναδόχου και τη διανομή από άλλα πρόσωπα.

Η πολιτική της Επιτροπής στο θέμα αυτό έχει διασαφηνιστεί στην απόφασή της της 23ης Σεπτεμβρίου 1964 στην υπόθεση «Grundig-Consten» την οποία επιβεβαίωσε ως προς τα βασικά σημεία της το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με απόφαση της 13ης Ιουλίου 1966, και έχει έτσι το κύρος του δικασμένου.

Η Επιτροπή εξακολουθεί να παλεύει εναντίον συστημάτων διανομής που εμποδίζουν το παράλληλο εμπόριο, όπως ήταν εκείνο της Volkswagen, η οποία απαγόρευε στους Ιταλούς αποκλειστικούς αντιπροσώπους της να πωλούν αυτοκίνητα Volkswagen και Audi σε αλλοδαπούς πελάτες, παρεμποδίζοντας έτσι το ενδοκοινοτικό εμπόριο ή εκείνο της DaimlerChrysler, η οποία επέβαλλε στα μέλη του γερμανικού διανεμητικού της δικτύου για επιβατικά αυτοκίνητα Mercedes να μην πωλούν αυτοκίνητα εκτός της γεωγραφικής τους επικρατείας και να υποχρεώνουν τους αλλοδαπούς πελάτες να καταβάλλουν προκαταβολή 15% επί της τιμής στην DaimlerChrysler όταν παράγγελλαν αυτοκίνητο στη Γερμανία ⁸¹.

Η απομόνωση μιας αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης μπορεί να εξασφαλιστεί χωρίς να έχουν συμφωνηθεί

---

⁸¹ [Απόφαση 98/273]

εμπορικές σχέσεις αποκλειστικότητας, όπως στην προηγούμενη περίπτωση, μέσω συμφωνιών συναπτομένων μεταξύ των παραγωγών ενός κράτους μέλους για την παροχή στους συνήθεις πελάτες εκπτώσεων, το ύψος των οποίων ορίζεται συλλογικά ανάλογα με τις συνολικές αγορές τις οποίες έκαναν από αυτούς κατά την περίοδο αναφοράς⁸².

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η περίπτωση των Γερμανών κατασκευαστών πλακιδίων κεραμικής. Η συσσώρευση των βάσεων των εκπτώσεων παρακινούσε τους αγοραστές να μη λαμβάνουν υπόψη τις ευνοϊκότερες προσφορές παραγωγών άλλων κρατών μελών, για να συγκεντρώνουν τις αγορές τους στους παραγωγούς τους συμμετέχοντες στη σύμπραξη και να επιτυγχάνουν έτσι το υψηλότερο δυνατόν ύψος των εκπτώσεων⁸³.

Η από κοινού πώληση γίνεται γενικά δεκτή από την Επιτροπή στα πλαίσια συμφωνιών συνεργασίας, τις οποίες είδαμε παραπάνω. Αυτό όμως δεν συμβαίνει στην περίπτωση συμφωνιών πώλησης από κοινού με τις οποίες οι συνεργαζόμενες επιχειρήσεις μοιράζονται μεταξύ τους, σύμφωνα με καθορισμένη κλειδα διανομής, το συνολικό ποσό των προϊόντων που μπορεί να διοχετευθεί σε μια αγορά και προσφέρουν τα προϊόντα τους μέσω ενός πρακτορείου πώλησης με ενιαίες τιμές και άλλους όρους πώλησης.

Η συνδρομή των τριών παραγόντων η παρεμβολή του κοινού οργάνου, η κατανομή των ποσοστώσεων και ο ορισμός των τιμών εμποδίζουν κάθε ανταγωνισμό μεταξύ των συμπραττόντων στις αγορές που αφορούν και στερούν τους αγοραστές από την επιλογή μεταξύ διαφορετικών προσφορών.

Για το λόγο αυτό η Επιτροπή επέβαλε κυρώσεις στους

---

⁸² Απόφαση 2003/792

⁸³ Απόφαση 71/23

τρεις κύριους Γάλλους παραγωγούς λιπασμάτων, των οποίων η συνεργασία είχε ως αντικείμενο να εξασφαλίσει τη διανομή στη Γερμανία των σύνθετων λιπασμάτων τους, μέσω μιας κοινής εμπορικής εταιρείας ονομαζόμενης Floral⁸⁴.

Οι από κοινού συμφωνίες αγοράς μπορούν επίσης να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, όταν η μεγάλη αγοραστική δύναμη των συμπραττουσών επιχειρήσεων τους επιτρέπει να εκμεταλλεύονται την ισχύ τους έναντι των προμηθευτών. Αυτή ήταν η περίπτωση των χονδρεμπόρων που συμμετείχαν στην ολλανδική συνεργατική εταιρεία VBA, την πιο μεγάλη δημοπρασία λουλουδιών του κόσμου, οι οποίοι είχαν αναλάβει την υποχρέωση να μην εμπορεύονται άλλα προϊόντα από αυτά τα οποία προμήθευε η VBA⁸⁵.

Αντίθετα η Επιτροπή επέτρεψε το σύστημα Eurovision για την από κοινού αγορά των δικαιωμάτων μετάδοσης διεθνών αθλητικών συναντήσεων. Ενώ το σύστημα αυτό περιορίζει τον ανταγωνισμό, δεδομένης της συσσωρευμένης αγοραστικής δύναμης της European Broadcasting Union, η Επιτροπή το δέχτηκε υπό ορισμένους όρους, γιατί συμβάλλει στην ανάπτυξη πραγματικά ευρωπαϊκής αγοράς ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων και διευκολύνει τη διασυνοριακή εκμετάλλευση, ιδιαίτερα σημαντική για τα μέλη της Ένωσης τα προερχόμενα από μικρά κράτη⁸⁶.

Υπάρχουν πολλά άλλα είδη απαγορευμένων οριζόντιων συμπράξεων, όπως εκείνα που επιβάλλουν διακριτικούς όρους στις συναλλαγές των μερών με τρίτους ανταγωνιστές των ή εκείνα που αποβλέπουν στο να εκδιώξουν έναν υπάρχοντα ή δυνητικό ανταγωνιστή από μια αγορά.

Άλλα είδη συμφωνιών, τα οποία κανονικά

---

⁸⁴ Απόφαση 80/182

⁸⁵ Απόφαση 88/491

⁸⁶ Απόφαση 93/403

απαλλάσσονται, μπορεί να υποπέσουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1 (ΣΕΚ), αν περιορίζουν τον ανταγωνισμό και δεν καλύπτονται από τον κανόνα «των ελάχιστων», π.χ.: οι συμφωνίες από κοινού διαφήμισης, αν εμποδίζουν τους συμμετέχοντες να προωθούν συγχρόνως τα προϊόντα τους κατ' ανεξάρτητο τρόπο· οι συμφωνίες χρήσης ενός κοινού ενδεικτικού ποιότητας, αν αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους τους κατασκευαστές των οποίων τα προϊόντα ικανοποιούν τους εν λόγω όρους ποιότητας· ακόμη και οι συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών, αν οδηγούν σε ευθυγράμμιση της εμπορικής στρατηγικής των συμμετεχόντων.

Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τη νομιμότητα της σύμπραξης τους, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πρέπει να την κοινοποιούν στην Επιτροπή για να έχουν την επίσημη γνώμη της⁸⁷.

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, το άρθρο 81 ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κάθε υποκείμενο δικαίου δύναται να προβάλει την ακυρότητα απαγορευμένης από την εν λόγω διάταξη συμπράξεως ή πρακτικής και, όταν υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της εν λόγω συμπράξεως ή πρακτικής και της προκληθείσας ζημίας, να ζητήσει την αποκατάσταση της ζημίας

Ως προς τις συμπράξεις τις οποίες θεωρεί ως ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη, η Επιτροπή ενεργεί πολύ προσεκτικά. Προσπαθεί να συγκεντρώσει αδιάψευστες αποδείξεις της παράβασης σχετικά με το άρθρο 81 (ΣΕΚ), παράγραφος 1, πράγμα που απαιτεί, μερικές φορές, πολλά χρόνια, δεδομένου ότι, σήμερα, οι περιορισμοί του ανταγωνισμού σπάνια παίρνουν τη μορφή γραπτών συμφωνιών, οι οποίες επιβάλλουν παράνομες ενέργειες στους

---

⁸⁷ Απόφαση 93/403

συμβαλλόμενους επ' απειλή ποινής.

Παίρνουν συνήθως τη μορφή εναρμονισμένων πρακτικών, βασισμένων σε «συμφωνίες κυρίων», για τις οποίες είναι δύσκολο να ευρεθούν υλικές αποδείξεις. Η προσεκτική συμπεριφορά της Επιτροπής σε αυτό το πεδίο έχει το μειονέκτημα της αργοπορίας, αλλά δίνει κύρος στις αποφάσεις της, οι οποίες επιβεβαιώνονται συνήθως από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, εάν οι ενεχόμενες επιχειρήσεις προσφύγουν σε αυτό.

Οι αποφάσεις της Επιτροπής αφήνουν λοιπόν να διαφαίνεται η ευρωπαϊκή πολιτική ως προς τις μεγάλες κατηγορίες απαγορευμένων συμπράξεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, ενέργειες διαφόρων επιχειρήσεων μπορεί να αποτελέσουν έκφραση ενιαίας και σύνθετης παράβασης, εμπίπτουσας εν μέρει στην έννοια της «συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων» και εν μέρει σε εκείνη της «εναρμονισμένης πρακτικής», που απαγορεύονται αμφότερες από το άρθρο 81 (ΣΕΚ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ – ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

4.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΥΤΩΝ

Σύμφωνα με τη νομοθεσία στην Ευρώπη, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες, ή οι εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων ή οι αποφάσεις, αναφορικά με ενώσεις επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν σκοπό να μειώσουν τον ανταγωνισμό.

Παράλληλα απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες που αφορούν στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής. Στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων.

Στην κατανομή των πηγών εφοδιασμού. Στην εφαρμογή στο εμπόριο άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές. Στην εξάρτηση της σύναψης συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, οι οποίες από τη φύση τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν συνδέονται με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

Κάποιες συμφωνίες είναι εναρμονισμένες. Συγκεκριμένα συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής και οικονομικής προόδου. Ακόμα θα πρέπει

1. Να εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές ένα ικανό τμήμα από το όφελος που θα προκύψει.
2. Να μην επιβάλλουν στις επιχειρήσεις περιορισμούς οι οποίοι δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών.

3. Να μην παρέχουν τη δυνατότητα ολικής κατάργησης του ανταγωνισμού ή κατάργησης αυτού σε σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς.

Κατά την εφαρμογή του νόμου θα πρέπει να εφαρμόζονται αναλόγως οι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών (κανονισμοί ομαδικής απαλλαγής).

4.2 ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

Είναι φυσικό να απαγορεύεται και η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός του συνόλου ή μέρους της Ελληνικής επικράτειας⁸⁸.

Η καταχρηστική εκμετάλλευση αφορά στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη ευλόγων τιμών αγοράς ή άλλων όρων συναλλαγής. Στον περιορισμό της παραγωγής, της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης επί ζημία των καταναλωτών.

Στην εφαρμογή στο εμπόριο άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίως στην αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, με αποτέλεσμα να περιέρχονται ορισμένες επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό.

Στην εξάρτηση της σύναψης συμβάσεων ή σύναψης πρόσθετων συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, πρόσθετων παροχών, οι οποίες από τη

---

⁸⁸ Europa.,(2010), Ευρωπαϊκή Νομοθεσία, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από http://europa.eu/youreurope/business/profitting-from-eu-market/competing-fairly/cyprus/index_el.htm

φύση τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν συνδέονται με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

4.3 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ

Συγκέντρωση επιχειρήσεων, υφίσταται όταν συγχωνεύονται δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις ή τμήματα επιχειρήσεων. Όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, αποκτούν άλλη μία ή όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση αγοράσουν τίτλους ή στοιχεία του ενεργητικού με σύμβαση ή με άλλο τρόπο, ώστε να ελέγχουν το σύνολο ή τμήματα μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων. Επίσης συγκέντρωση επιχειρήσεων προκύπτει από τα δικαιώματα κυριότητας ή επικαρπίας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Από δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή στις αποφάσεις των οργάνων μιας επιχείρησης.

Ο έλεγχος αποκτάται από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις, τα οποία είναι υποκείμενα αυτών των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές ή χωρίς να είναι υποκείμενα των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές, δικαιούνται να ασκούν τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτές⁸⁹.

Η δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μίας αυτόνομης οικονομικής

---

⁸⁹ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 217 της 29/07/2000 σ. 0032 - 0034

ενότητας αποτελεί συγκέντρωση κατά την έννοια του παρόντος άρθρου.

Συγκέντρωση δεν υπάρχει όταν πιστωτικοί οργανισμοί, στις συνήθεις δραστηριότητες των οποίων περιλαμβάνεται η εμπορία και διαπραγμάτευση τίτλων για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, αποκτούν προσωρινά δικαιώματα συμμετοχής σε μία επιχείρηση με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους, εφόσον δεν ασκούν τα δικαιώματα ψήφου που παρέχουν οι αποκτώμενοι τίτλοι με σκοπό να επηρεάσουν την ανταγωνιστική συμπεριφορά της επιχείρησης αυτής ή εφόσον ασκούν τα δικαιώματα ψήφου με μοναδικό σκοπό να προετοιμάσουν τη διάθεση του συνόλου ή μέρους της επιχείρησης αυτής ή των περιουσιακών στοιχείων της ή τη διάθεση αυτών των τίτλων, και εφόσον η διάθεση αυτή πραγματοποιείται εντός έτους από την ημερομηνία απόκτησης.

Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί για εύλογο χρονικό διάστημα, που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες, από την Επιτροπή Ανταγωνισμού κατόπιν αιτήσεως, εφόσον οι εν λόγω οργανισμοί ή εταιρίες αποδεικνύουν ότι δεν ήταν εύλογα δυνατή η εμπρόθεσμη διάθεσή τους⁹⁰.

Επίσης όταν ασκεί τον έλεγχο πρόσωπο οριζόμενο δυνάμει της νομοθεσίας σχετικά με τις διαδικασίες οικονομικής αφερεγγυότητας ή άλλες ανάλογες διαδικασίες.

Τέλος όταν οι πράξεις της παραγράφου 2 στοιχείο β' πραγματοποιούνται από εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, υπό τον όρο ότι τα δικαιώματα που απορρέουν από τις κατεχόμενες συμμετοχές ασκούνται κυρίως με το διορισμό των μελών του διευθυντικού και του εποπτικού οργάνου των επιχειρήσεων, στις οποίες έχουν δικαιώματα συμμετοχής, μόνο για τη διασφάλιση της ακέραιης αξίας των σχετικών

---

⁹⁰ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 217 της 29/07/2000 σ. 0032 - 0034

επενδύσεων, και όχι για τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων αυτών σε θέματα ανταγωνισμού. Η συγκέντρωση επιχειρήσεων δεν εμπίπτει στις απαγορεύσεις των άρθρων 1 και 2.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Παράθεση του κειμένου του νόμου με το οποίο εισάγεται η απαγόρευση

α. Στο εθνικό δίκαιο (άρθρο 1 παρ. 1)

«1. Απαγορεύονται πάσαι αι συμφωνίαι μεταξύ επιχειρήσεων, πάσαι αι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιοιασδήποτε μορφής ενηρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, αι οποίαι έχουν ως αντικείμενον ή αποτέλεσμα την παρακώλυσιν, τον περιορισμόν ή την νόθευσιν του ανταγωνισμού, ιδία δε αι συνιστάμεναι εις :
α. τον άμεσον ή έμμεσον καθορισμόν των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β. τον περιορισμόν ή τον έλεγχον της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων, γ. την κατανομήν των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού, δ. την, κατά τρόπον δυσχεραίνοντα την λειτουργίαν του ανταγωνισμού, εφαρμογήν εν τω εμπορίω ανίσων όρων δι' ισοδυνάμους παροχάς, ιδία δε την αδικαιολόγητον άρνησιν πωλήσεως, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, ε. την εξάρτησιν συνάψεως συμβάσεων εκ της παρά των αντισυμβαλλομένων αποδοχής προσθέτων παροχών, αι οποίαι, κατά την φύσιν των ή συμφώνως προς τας εμπορικές συνηθείας, δεν συνδέονται μετά του αντικειμένου των συμβάσεων τούτων.

β. Στο κοινοτικό δίκαιο (άρθρο 81, πρώην 85 Συνθ.Ε.Κ. παρ. 1)

«Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και άθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα

την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται : α. Στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β. Στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων, γ. Στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού, δ. Στην εφαρμογή ανίσων όρων επί ισοδυνάμων παροχών, έναντι των εμπορικώς συναλλασσόμενων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό, ε. Στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών».

γ. Σύγκριση των δύο κειμένων

Από την ταυτόχρονη και παράλληλη ανάγνωση των δύο διατάξεων προκύπτει πως στο σημείο αυτό ο ελληνικός νόμος αποτελεί σχεδόν πιστή αντιγραφή της διάταξης της Συνθ.Ε.Κ. Αυτό ήταν συνειδητή επιλογή του νομοθέτη με σκοπό, αφενός τη διευκόλυνση του έργου της Επιτροπής Ανταγωνισμού και των δικαστηρίων και αφετέρου τη δημιουργία ασφάλειας δικαίου για τις επιχειρήσεις⁹¹. Η μόνη ουσιαστική διαφορά που παρατηρείται είναι η αναφορά στην έννοια της κοινής αγοράς και στο διακρατικό εμπόριο («Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά...», «... που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ Κρατών-Μελών», «... τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς»), η οποία δικαιολογείται από τη φύση της Συνθ .Ε.Κ. Κατά τα λοιπά χρησιμοποιούνται οι ισοδύναμοι όροι «παρεμπόδιση» και «παρακώλυση» και στην τέταρτη απαριθμούμενη ενδεικτικώς περίπτωση που αφορά

---

⁹¹ Κ. Ηλιόπουλος, *Η εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού στην Ελλάδα (1981-2005)*, 2006, σελ. 9.

στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδύναμων παροχών, ο Έλληνας νομοθέτης, αφενός μεν προέκρινε ως κριτήριο τη δυσχέραση της λειτουργίας του ανταγωνισμού έναντι του κριτηρίου της περιέλευσης των εμπορικώς συναλλασσόμενων σε μειονεκτική θέση που υιοθετείται από τον κοινοτικό νομοθέτη, αφετέρου δε προσέθεσε τη φράση «ιδία δε την αδικαιολόγητον άρνησιν πωλήσεως, αγοράς ή άλλης συναλλαγής» παραθέτοντας ενδεικτικές περιπτώσεις, ώστε να γίνει απόλυτα σαφές το πεδίο εφαρμογής της ειδικής αυτής περίπτωσης.

Για το λόγο αυτό θα επιχειρηθεί, κατά κύριο λόγο, ταυτόχρονη ανάλυση των δύο διατάξεων τόσο σε επίπεδο θεωρίας όσο και νομολογίας.

δ. Παράλληλη ισχύς και εφαρμογή εθνικού και κοινοτικού δικαίου

Το εμπόριο μεταξύ των Κρατών – Μελών δε θεωρείται ως διακρατικό εμπόριο, αλλά ως εμπόριο ενός ενιαίου χώρου, που απαρτίζεται από τα Κράτη – Μέλη. Άρα το κοινοτικό δίκαιο είναι το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού που εφαρμόζεται στην Ελλάδα, όχι νοούμενη ως εδαφική έκταση που οριοθετείται από τα σύνορά της, αλλά ως ένα τμήμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται η θεμελιώδης διαφορά μεταξύ εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας⁹². Συνδετικό στοιχείο για την εφαρμογή του εθνικού δικαίου είναι η ελληνική διάσταση των περιστατικών που αντιμετωπίζονται ως ενδιαφέρουσες αντί-ανταγωνιστικές πρακτικές από τον ν. 703/77. Αν η αντί-ανταγωνιστική πρακτική έχει μόνο κοινοτική διάσταση, πρέπει να εφαρμοστεί το κοινοτικό δίκαιο (άρθρο 81 της Συνθ .Ε.Κ.). Γι' αυτό, αν και το άρθρο 1 του ν. 703/77 αποτελεί πιστή σχεδόν αντιγραφή

---

⁹² Ι. Ρόκας, *Εμπορικό Δίκαιο : Γενικό Μέρος (εμπορικές πράξεις, έμποροι, ρύθμιση κυριοτέρων εμπορικών δραστηριοτήτων, βιομηχανική ιδιοκτησία, ανταγωνισμός)*, 1996, σελ. 246.

της Συνθήκης, το ίδιο φαινόμενο του ανεπίτρεπτου περιορισμού του ανταγωνισμού ερμηνεύεται διαφορετικά.

Επομένως ο ελληνικός νόμος δεν καταργεί ούτε αντικαθιστά το αντίστοιχο κοινοτικό δίκαιο. Αυτός ισχύει και εφαρμόζεται σε μια επιμέρους αγορά, την ελληνική, που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι μιας μεγαλύτερης αγοράς, της κοινοτικής. Δεν μπορεί όμως ο ελληνικός νόμος 703/77 να ισχύσει σε άλλα κράτη μέλη, γιατί παραβιάζεται η αρχή της χωρικότητας των εθνικών νόμων, ήτοι η αρχή ότι οι εθνικοί νόμοι ισχύουν εντός των γεωγραφικών συνόρων μιας χώρας⁹³

Τέλος το γεγονός ότι το κοινοτικό δίκαιο υπερέχει του εθνικού δε συνεπάγεται τον αποκλεισμό της παράλληλης εφαρμογής εθνικού και κοινοτικού δικαίου, εφόσον καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα, ήτοι στην απαγόρευση. Δεν μπορεί όμως να εφαρμοστεί ο ν. 703/77, όταν η εφαρμογή του άγει σε διαφορετικό αποτέλεσμα, π.χ. απαλλαγή, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 3, γιατί τότε υπάρχει σύγκρουση ελληνικού και κοινοτικού δικαίου και θα επικρατήσει το κοινοτικό δίκαιο⁹⁴. Άρα η παράλληλη εφαρμογή των δύο δικαίων είναι δυνατή, με την επιφύλαξη ότι με την εφαρμογή του εθνικού δικαίου, αφενός δεν παρεμποδίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου και αφετέρου δεν επηρεάζονται οι στόχοι αυτού⁹⁵. Έχει, δηλαδή, εγκαταλειφθεί η παλαιότερα υποστηρισθείσα θεωρία του

---

⁹³ Ι. Ρόκας, *Εμπορικό Δίκαιο : Γενικό Μέρος (εμπορικές πράξεις, έμποροι, ρύθμιση κυριοτέρων εμπορικών δραστηριοτήτων, βιομηχανική ιδιοκτησία, ανταγωνισμός)*, 1996, σελ. 246.

⁹⁴ Δ. Κουτσούκης, *Η εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 Συνθ.Ε.Κ. από την Επιτροπή, τις Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού και τα Δικαστήρια*, 2005, σελ. 24-25.

⁹⁵ Θ. Λιακόπουλος, *ό.π.*, σελ. 86-87. Για ανάλυση του όρου σχετική αγορά βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο «Η οικονομικού σκοπού συμπεριφορά των επιχειρήσεων (ή κοινή δράση) (αντικειμενικό στοιχείο)» υπό Β4εί.

«διπλού φραγμού» σύμφωνα με την οποία ένας περιορισμός του ανταγωνισμού είναι ανεκτός, αν είναι συμβατός τόσο με το κοινοτικό όσο και το εθνικό δίκαιο³⁶. Άρα οι διατάξεις του ελεύθερου ανταγωνισμού του ν. 703/1977 με τις αντίστοιχες του άρθρου 81 της Συνθ .Ε.Κ. μπορούν να θεωρηθούν ως σχέσεις «θυγατρικού» προς «μητρικό δίκαιο»⁹⁶. Αυτό φαίνεται και από την αιτιολογική έκθεση του νομοθέτη : να καταρτίσει το νομοσχέδιο «εν αρμονία προς τα ισχύοντα εις την ΕΟΚ, εις τρόπον, ώστε να αποτελεί επί του θέματος τούτου την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς τους θεσμούς της Κοινής αγοράς». Εξαιτίας αυτού του διπλού δεσμού, που διέπει τις σχέσεις μεταξύ ελληνικού και ευρωπαϊκού δικαίου, η εφαρμογή του ν. 703/77 δεν περιορίζεται στην απλή υιοθέτηση του πνεύματος και της μεθόδου του ευρωπαϊκού τρόπου, αλλά απαιτεί μεγαλύτερη προσήλωση στην ερμηνεία της Επιτροπής και του Δ.Ε.Κ. Και αυτό, γιατί η εναρμόνιση των νομοθετικών ρυθμίσεων δεν είναι ένα στιγμιαίο γεγονός, αλλά μια μακροχρόνια διαδικασία που αποσκοπεί στην ομοιόμορφη λύση όμοιων νομικών προβλημάτων⁹⁷

Οι αρχές αυτές υιοθετούνται σε γενικές γραμμές και από τον Κανονισμό 1/2003⁹⁸ με το άρθρο 3 αυτού που τιτλοφορείται «σχέση μεταξύ των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης και των

---

⁹⁶ Δ. Τζουγανάτος, Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης του άρθρου 2 ν. 703/77 και η πρακτική της Επιτροπής Ανταγωνισμού» σε *Ε.Εμπ.Δ. 1984*, σελ. 383.

⁹⁷ Δ. Τζουγανάτος, Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης του άρθρου 2 ν. 703/77 και η πρακτική της Επιτροπής Ανταγωνισμού» σε *Ε.Εμπ.Δ. 1984*, σελ. 383.

⁹⁸ Κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (Επίσημη Εφημερίδα L1 της 4^{ης} Ιανουαρίου 2003 σελ. 1-25).

εθνικών νομοθεσιών ανταγωνισμού»⁹⁹

ε. Η δυναμική ερμηνεία του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/77 και του άρθρου 81 παρ. 1 Συνθ.Ε.Κ.

ι. Το άρθρο 1 παράγραφος 1 του ν. 703/77

Η στενότερη σύνδεση δικαίου και οικονομίας αντανάκλαται γενικότερα σε όλο το νόμο 703/77, ειδικότερα δε στο άρθρο 1 παράγραφος 1, το οποίο χαρακτηρίζεται από μεγάλη ρευστότητα και προσαρμοστικότητα στις εκάστοτε ανάγκες της οικονομικής ζωής και λαμβάνει υπόψη πραγματικά περιστατικά, τα οποία είναι σημαντικά από μικροοικονομική ή/και μακροοικονομική άποψη, είτε αυτά αφορούν τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων είτε γενικότερες παραμέτρους της αγοράς. Η αποτελεσματικότητα του άρθρου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συγκεκριμενοποίηση των αόριστων και γενικών εννοιών που διαπλάθονται από τη νομολογία της Ε.Α. και των δικαστηρίων, αλλά και από τη δυνατότητα της απάντησής του στις εξελίξεις της αγοράς. Γι' αυτό η ερμηνεία των βασικών όρων του πραγματικού του άρθρου 1 παραγράφου 1 προσαρμόζεται σε λειτουργικά κριτήρια. Έτσι η έννοια της συμφωνίας ή σύμπραξης είναι απελευθερωμένη από την έννοια του όρου κατά το αστικό

---

⁹⁹ 1. Οσάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 της συνθήκης, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε τυχόν καταχρηστική πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 82 της συνθήκης, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 82 της συνθήκης.

δίκαιο¹⁰⁰ και η έννοια της επιχείρησης ανεξάρτητη από τη νομική μορφή της¹⁰¹, όπως αναλύεται αμέσως παρακάτω.

ii. Το άρθρο 81 παράγραφος 1 Συνθ .Ε.Κ.

Η ερμηνεία των όρων του κοινοτικού άρθρου πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά : α. να επιχειρείται υπό το πρίσμα του προαναφερθέντος σκοπού και να χαρακτηρίζεται από δυναμισμό ανταποκρινόμενο στη μεταβλητή φύση των συνθηκών αγοράς που επηρεάζονται από τοπικούς και κυρίως χρονικούς παράγοντες και β. να είναι κατά το δυνατόν ευρεία, ώστε να μπορεί να καλύπτει το σύνολο των πιθανών μορφών εμφανίσεως των απαγορευμένων συμπράξεων

---

¹⁰⁰ Μ.-Θ. Μαρίνος, *Η ανάκληση των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά το νόμο 703/77*, 1994, σελ. 29.

¹⁰¹ Μ.-Θ. Μαρίνος, *Η ανάκληση των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά το νόμο 703/77*, 1994, σελ. 29.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Andrews, P.,(1994), *On competition in economic theory*, London, Macmillan
2. Cannan E.,(1906), *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*, London, Oxford Press, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από <http://www.econlib.org/library/Smith/smWN0.html>
3. Europa.,(2010), Ευρωπαϊκή Νομοθεσία, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από http://europa.eu/youreurope/business/profitting-from-eu-market/competing-fairly/cyprus/index_el.htm
4. Europa.,(2011), *Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του Άρθρου 32 ΣΛΕΕ*, Ανάκτηση στις 10-4-2012 από http://europa.eu/legislation_summaries/competition/firms/l26114_el.htm
5. Harrington J., (2005),*Detecting Cartels*, London, Harvard Business Review
6. Μαρξ Κ.,(2006), *Το Κεφάλαιο*, Ελληνικά Γράμματα
7. Kotler P and Armstrong G.,(2001), *Αρχές Μάρκετινγκ*, Αθήνα, Γκιούρδας
8. Kotler P and Armstrong G.,(2001), *Αρχές Μάρκετινγκ*, Αθήνα, Γκιούρδας
9. Landreth, H., (2006), “History of Economics”, Houghton Mifflin
10. Landreth, H., (2006), *History of Economics*, Houghton Mifflin
11. Marx, K., 2003, “Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy”, Penguin, Harmondsworth
12. Marx, K.,(1993), *Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy*, Harmondsworth, Penguin

13. Reid G.C., (2007), *Theories of industrial organization*, Oxford, Basil Blackwell,
14. Reid, G, C, (2007), *Theories of industrial organization*, Oxford, Basil Blackwell
15. Απόφαση 2002/271 Ε.Ε
16. Απόφαση 2003/675 Ε.Ε
17. Απόφαση 2003/792 Ε.Ε.
18. Απόφαση 2004/421 Ε.Ε
19. Απόφαση 2005/471 Ε.Ε
20. Απόφαση 2005/8 Ε.Ε
21. Απόφαση 2006/485 Ε.Ε
22. Απόφαση 69/240 Ε.Ε
23. Απόφαση 69/243· Ε.Ε
24. Απόφαση 71/23 Ε.Ε
25. Απόφαση 73/109 Ε.Ε
26. Απόφαση 80/182 Ε.Ε
27. Απόφαση 88/491 Ε.Ε
28. Απόφαση 93/403 Ε.Ε
29. Απόφαση 94/815 Ε.Ε
30. Απόφαση 95/551 Ε.Ε
31. Απόφαση 95/551· Ε.Ε
32. Απόφαση 96/438· Ε.Ε
33. Απόφαση 98/247 Ε.Ε
34. Απόφαση 98/273 Ε.Ε
35. Απόφαση 98/531 Ε.Ε
36. Άρθρα 4 και 26 στοιχ. 1 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)
37. Άρθρο 3 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)
38. Άρθρο 4 με βάση τα άρθρα 11 παρ. 2 ν.2323/1995 (ΦΕΚ Α' 145), 1 παρ. 2 ν.2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178) και 2 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)
39. Άρθρο 4γ παρ.3
40. Άρθρο 4γ τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)

41. Άρθρο 6 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α'188/02.08.2005)
42. Άρθρο 81 ΣΕΚ
43. Άρθρο 81, παράγραφος 1
44. Βέττας Ν. και Κατσουλάκος Γ., (2004), *Πολιτική Ανταγωνισμού και Ρυθμιστική Πολιτική*, Αθήνα, Τυπωθύτω Δαρδανός, Κεφάλαιο 11.
45. Δ. Κουτσούκης, *Η εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 Συνθ.Ε.Κ. από την Επιτροπή, τις Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού και τα Δικαστήρια*, 2005, σελ. 24-25.
46. Δ. Τζουγανάτος, *Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης του άρθρου 2 ν. 703/77 και η πρακτική της Επιτροπής Ανταγωνισμού»* σε *Ε.Εμπ.Δ. 1984*, σελ. 383.
47. Δρυλλεράκης Ι.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, Μελέτες δίκαιο των επιχειρήσεων*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, σ.167
48. Ελληνική Νομοθεσία.,(2012),ΦΕΚ Α' 145, 1 παρ. 2 ν.2837/2000, ΦΕΚ Α' 178 και 2 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005
49. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 217 της 29/07/2000 σ. 0032 - 0034
50. Θ. Λιακόπουλος, *ό.π.*, σελ. 86-87. Για ανάλυση του όρου σχετική αγορά βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο «Η οικονομικού σκοπού συμπεριφορά των επιχειρήσεων (ή κοινή δράση) (αντικειμενικό στοιχείο)» υπό Β4εί.
51. Ι. Ρόκας, *Εμπορικό Δίκαιο : Γενικό Μέρος (εμπορικές πράξεις, έμποροι, ρύθμιση κυριοτέρων εμπορικών δραστηριοτήτων, βιομηχανική ιδιοκτησία, ανταγωνισμός)*, 1996, σελ. 246.
52. Κ. Ηλιόπουλος, *Η εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού στην Ελλάδα (1981-2005)*, 2006, σελ. 9.
53. Καζάζης Ν.,(2001), *Αποτελεσματικό Μάρκετινγκ-Κερδοφόρες Πωλήσεις*, Αθήνα, Σταμούλης

54. Κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (Επίσημη Εφημερίδα L1 της 4^{ης} Ιανουαρίου 2003 σελ. 1-25).
55. Κανονισμός 1/2003, Άρθρο 81 § 1 της ΣΕΚ (άρθρο 101 § 1 της ΣΛΕΕ) προϋποθέσεις του άρθρου 81 § 3 της ΣΕΚ (άρθρο 101 § 3 της ΣΛΕΕ)
56. Κοτσίρης Λ.,(1982), *Διαδικασία και όργανα εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού στο κοινοτικό δίκαιο*, ΕΕΕυρΔ,σ. 41
57. Κουσούλης Σ.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, Μελέτες δίκαιο των επιχειρήσεων*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, σ.291
58. Λιακόπουλος Θ.,(2000), *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα
59. Μ.-Θ. Μαρίνος, *Η ανάκληση των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά το νόμο 703/77*, 1994, σελ. 29.
60. Ν. 703/1977, *Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*
61. Νόμος 146/1914 περί Αθεμίτου Ανταγωνισμού
62. Νόμος 703/1977, *Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*, (ΦΕΚ 278 Α')
63. Νόμος 703/1977, *Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*, (ΦΕΚ 278 Α')
64. Παπαδάκης. Β.,(2001), *Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*, Αθήνα, Εκδόσεις Μπένος, σ.σ.100-101

65. Παπαδάκης. Β.,(2001), *Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*, Αθήνα, Εκδόσεις Μπένος
66. Παπαδάκης. Β.,(2001), *Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*, Αθήνα, Εκδόσεις Μπένος
67. Πλιάκος Α.,(1998), Το σύστημα της έννομης προστασίας κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, ΕΕΕυρΔ, σ.735
68. Συντονιστική Επιτροπή ΝΑΡ.,(2010),*Προς ένα νέο «αιώνα των άκρων»*, 1^ο Συνέδριο ΝΑΡ
69. Σχινάς Ι.,(1992), *Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού-Μελέτες δίκαιου του ανταγωνισμού*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα, σελ. 11